

PORTUGAL TOCHT 2006

TAVIRA MERTOLA BEJA EVORA PONTE DE SOR

MACÃO SERTA GOIS VISEU LAMEGO

VILA REAL CHAVES VERIN ORENSE

SANTIAGO DE COMPOSTELA

FISTERRA

CAMINHO TAVIRA-COMPOSTELA-FISTERRA

ALGARVE

Zaterdagochtend 25 maart 2006

Joris en Julia brengen me naar Rotterdam Zestienhoven. Om half acht vertrekt het vliegtuig van Transavia naar Faro.

Kalm reis ik naar het begin van mijn pelgrimstocht, Tavira.

Straks tijdens de tocht zal ik de energie nodig hebben .

Tot de start sta ik emotioneel in een neutraal stand.

De snelheid van het straalvliegtuig, 900 km. per uur, zal straks vertragen naar een wandeltempo van 5 km. per uur; een verhouding van 180 : 1.

Het vliegtuig overbrugt 3000 km in 2 ½ uur. Lopend is dat 600 uur ; een wandeltocht van ongeveer 100 dagen.

Vanaf Faro ben ik op mezelf aangewezen en begin ik aan een onzekere tocht.

Ik zal aangewezen zijn op de mensen die ik onderweg tegenkom.

Ik weet van eerdere tochten dat ik in het begin eerst moet leeglopen, om daarna vrij en onbevange door het Portugese land te kunnen zwerven.

Boven Noord Spanje prikken beneden me witte bergtoppen door het wolkendek.

Daarna sluit het dek zich weer tot een wit massief wattenmatras.

Voor de landing duikt het vliegtuig met zijn neus omlaag door de wolken heen.

In de rafelige nevel.verschijnt. Faro.

Mijn rugzak rolt van de bagageband.

Uitpakken, draagbanden afstellen , voortasje inklikken , bidon opzij in de houder, GPS borgen en vastklikken in de borstriem en mijn tocht kan starten.

Met de bus rijd ik naar het centrum van Faro. Oostelijk van de haven ligt het oude stadscentrum.

Het helle wit van de huizen weerkaatst het felle zonlicht. Sinaasappelbomen staan in bloei.

Bomen dragen oranje vruchten, van navelsinaasappels tot mandarijnen.

Een man vent met een platte kar aardbeien. Een schoenpoetser in een houten hokje tracht klanten te werven met muziek en kleurige plaatjes.

Faro, een witte stad met aan de randen veel nieuwbouw. De spoorlijn volgt de kustlijn..Ten oosten van Faro liggen zand- , slikgronden en zoutpannen .

ZOUTPANNEN BIJ FARO

HET OUDE CENTRUM VAN FARO

De kathedraal van Faro is gebouwd in een pronkerige barokstijl, versierd met verguld houtsnijwerk.

De scheepsbouwers in de havenplaatsen gebruikten hun vakmanschap niet alleen voor het bouwen van schepen maar ook voor de bouw en versiering van kerken.

's Middags stap ik in de trein naar Tavira. Een grijze robuuste diesel met bruin gelakte houten banken.

De zee speelt in de lagune met de kust; trekt zich terug en laat een verwilderde strook land achter met gras en cactussen. "Onze zoutpannen leveren het beste zout met een hoog jodiumgehalte", hoor ik een gids tegen een groepje toeristen zeggen.

Witte ooievaars en roze flamingo's stappen op hoge poten door de ondiepe lagune.

De trein wringt zich toeterend tussen huizen en flats in enkele dorpjes door.

Verspreid in het vlakke terrein staan losse gebouwtjes, van haveloze bouwvallige stulpjes tot witte strakke modelbungalows.

WEEK 1 (25 maart – 31 maart) TAVIRA-BEJA

TAVIRA – Alcaria- Umbrias de –Ribeira do Beliche-Beliche do Cerro

VAL DA ROSA – Ribeira de Odeleite-Bentos- Galachos-Malfrade-Zambujal-

Alcaria Queimada

MARIN – Viçoso- Gioes- Sao Bartolomeo de Via Gloria-Moinho do Vento- Alamo-

MERTOLA – Corte Gafo da Cima- Amendoeira

MONTE DE VENTO – Ribeira de Tergus

SALVADA

BEJA

Op het station van Tavira bieden vrouwen kamers aan. Ik ga er niet op in . Als pelgrim/zwerver wil ik me niet voegen in het keurslijf van een toerist, dus wandel ik naar de brandweerkazerne.

Daar word ik vriendelijk ontvangen, maar men stuurt me even vriendelijk door naar Casa Misericordia.

Volgens de Bombeiros worden daar pelgrims opgevangen. Het klinkt zo echt, dat ik het nog geloof.

Tavira heeft 37 kerken. Ik bezoek enkele kerken. De Santiago-kerk is gesloten.

Tegen deze kerk aan is een grotere kerk gebouwd.

Wat zou de oorzaak van deze overdaad aan Roomse filialen kunnen zijn.

Vissers van Tavira waren diep gelovige mensen , zo luidt een verklaring.

Het klinkt me naïef in de oren,

Ik houd het op het gevolg van een rivaliteit tussen de verschillende kloosterorden.

Anders kan ik deze overdadige absurditeit niet begrijpen.

Naast het San José-hospitaal staat een huis waar ik volgens omwonenden kan slapen.

Eerst brengen mensen me naar het bejaardenhuis voor de stempel in mijn pelgrimspas.

De stempel ligt achter slot en grendel en de sleutel zit in de zak van de baas.

Ook tijdens mijn tocht door Italië lag dit symbool van macht veilig opgeborgen en bezat de belangrijkste persoon de sleutel.

Verzorgsters in het bejaardentehuis attenderen me op de Santiago-kerk, waar om 5 uur een speciale mis begint.

In de Santiago-kerk loop ik door naar de sacristie. De pastoor praat met een groepje kinderen, die rond een tafel zitten. Hij bereidt hen voor op hun eerste communie. De pastoor zet een stempel en zijn handtekening. Hij leest met belangstelling mijn Portugese brief, maar negeert het verzoek om onderdak.

In de Portugese brief leg ik uit wie ik ben en vertel ik over het doel van mijn tocht. Vervolgens vraag ik om een gelegenheid om te slapen (op de vloer) en om te wassen. Mijn opvatting is dat gastvrijheid iets is wat gegeven wordt. Wanneer ik bemerk, dat dit niet van harte gaat, dan zal ik er in het algemeen geen gebruik van maken. Mijn tentje is dan mijn alternatief. De start is vaak de vuurproef.

De kerk is om kwart voor vijf inmiddels volgestroomd. Achter me zit een oude man. We hebben al even met elkaar gepraat. Intuïtief geef ik hem mijn brief. Tot mijn verbazing leest hij de Engelse in plaats van de Portugese tekst. Onmiddellijk zegt hij dat ik bij hem kan slapen en na de mis met hem mee kan naar zijn appartement.

Joseph is een 87-jarige Engelsman en gepensioneerd nager van een Engelse TV-zender. Hij heeft 3 dochters en een zoon, die in Engeland wonen en hem regelmatig bezoeken. Zijn vrouw, die dement was, overleed 17 jaar geleden. Blijkens de verhalen van Joseph en haar portret op een schilderij was ze een knappe maar koele vrouw. Vroeger was ze zangeres. Ik babbel gezellig met deze alleenwonende wat eenzame man. Vanwege het speciale licht is hij hier aan de kust komen wonen. Eerst bezat hij een appartement in Noord Engeland, later in Londen. Daarna is hij naar Spanje verhuisd. Op de salontafel ligt een verkoopfoldertje van een gerenoveerde woning, die voor € 140.000 te koop staat. Joseph heeft er wel zin in en zet zijn huidige appartement in de verkoop..

ETEN MET JOSEPH

TAVIRA

Joseph stelt voor om met mij uit eten te gaan. Hij wil me niet lastig vallen met zijn gebrekkig kooktalent. Joseph houdt zijn flat keurig bij. Alleen het eten doet hij buiten de deur. De volgende ochtend, Zondag, blijft het stil in huis. Vandaag moet mijn echte tocht beginnen. Ik scharrel in de keuken wat eten bij elkaar en klop uiteindelijk op de slaapkamerdeur van Joseph.

De warmte slaat me tegemoet.

Joseph ligt in bed, gekleed in thermo-kleding en met de verwarming hoog, te luisteren naar klassieke muziek. Het lijkt of hij me vergeten is.

Ik neem afscheid van hem en beloof in Compostela voor hem te bidden en te vragen of God hem zal beschermen.

Het verrast hem. Hij wilde mij precies hetzelfde vragen. De vraag sluit volkomen aan bij zijn situatie, zijn eenzaamheid en zijn kwetsbaarheid.

Zondagochtend wandel ik door de lege straten van Tavira in noordoostelijke richting.

De GPS geeft even later de route aan. Ondanks een lichte afwijking, wijst het apparaat perfect de juiste richting aan.

Tavira is gesticht in 400 v.C. De bloeiperiode dateert van de 16^e tot 18^e eeuw. In die periode werden de meeste herenhuizen en kerken gebouwd.

Het stadsbeeld wordt bepaald door de rivier, met allerlei bedrijvigheid in de haven en op de oevers.

Met behulp van mijn wonderapparaat loop ik lekker ontspannen door het groene heuvellandschap.

Her en der staan boven op heuveltoppen witte bungalows. Zij vormen een schril contrast met de grauwe schamele bedoeninkjes die ik tegenkom.

Slippende terreinwagens, brullende crossmotoren en squads met een kort stotend ronkend geluid, razen langs. Allen doen ze op deze Zondag mee aan de Microsoft rally.

Langzaam ebt dit lawaai weg en maakt plaats voor leegte en stilte. Het getsjilp en getierelier van fluitende vogels klinkt helder en mooi.

Tot mijn verwondering geeft de GPS hier zelfs onverharde paden aan.

De GPS misleidt me dan, door een pad aan te geven dat doodloopt.

Ik besluit om toch verder te lopen, hetgeen even later een hachelijke onderneming wordt.

Boven me loopt een kale heuvelrand, waarop alleen enkele verbrande boomstammen grillig omhoog steken.

Voor ik deze rand bereik, moet ik eerst naar boven klimmen. Langzaam zoek ik een weg over rotsblokken en door verwilderd stug gewas..

Door het gewicht van mijn rugzak ligt mijn zwaartepunt anders, waardoor het moeilijk is om bij het klimmen mijn balans te bewaren.

Later kom ik op een breed pad dat om de bergtop draait en loop vast, een brandgang.

KUDDE GEITEN

TENT DROGEN BIJ VAL DE ROSA

Deze dag leer ik de doorgaande paden beter te herkennen.

Na enig dwalen en met hulp van de GPS kom ik op zo'n doorgaand pad. Als beloning en afscheid van het zojuist zware moeilijke traject pluk ik enkele mandarijnen.

Het mandarijnenboompje, het enige in de hele omtrek, komt me op het juiste moment te hulp. Tussen de kale heuvels bij Val de Rosa kom ik bij een ronde stenen hut. Een oude wat schuwe man woont er. Hij opent de deur. Binnen is een kleine ruimte. De prikkelende geur van brandend hout komt me tegemoet. Ik kan hier niet slapen. De man voelt zich door mij onveilig. Mijn komst maak hem zichtbaar nerveus. Even verder vind ik een mooi plekje langs een riviertje. Cruesli met melkpoeder smaakt na alle inspanning van vandaag heerlijk. Ik moet weer even wennen aan het krappe tentje. Het doek hangt vodderig over het frame. Het gras is erg vochtig. Het is donker wanneer ik wakker wordt. Bij het overeind komen uit de mummieslaapzak, krijg ik behoorlijk kramp in beide benen. Stil blijf ik liggen tot de pijn minder is en ik voorzichtig mijn tentje kan open ritsen. De donkere hemel met duizenden flonkerende sterrenlichtjes in de stilte is indrukwekkend. Even later moet ik opnieuw naar de rivier rennen. Misschien is de muesli met melkpoeder verantwoordelijk voor de maagkrampen. 's Ochtends is het tentdoek kletsnat. Aan de binnenkant hangen parelende dauwdruppels, die bij elke lichte aanraking het doek loslaten en omlaag vallen. Ik heb zin om te blijven luieren. Half negen ben ik startklaar. Op naar het volgende dorp Bentos. De GPS behoedt me voor een verkeerde afslag. Bewoners sturen me telkens naar de verkeersweg, terwijl in Bentos de GPS een Caminho de terra (aarden pad) kiest. Het pad kronkelt door de heuvels naar Malfrades. Dit dorpje bestaat uit enkele huizen met veldjes waarop gewassen groeien. Ik ontmoet enkele geiten en honden, die naar de vreemde rugzakman blaffen. De grond is hier groener en vochtiger. De route over de verharde weg draait weg van de te volgen koers. Een man ,die zijn kleine stukje grond bewerkt, stuurt me de goede richting in, nadat hij eerst mijn schoenen heeft gekeurd. Ik loop dwars door het land op de koers van de GPS. De ondiepe beekjes dienen ook als voetpad. Daarvoor liggen er soms stapstenen. Het water komt regelmatig tot de bovenrand van mijn schoenen, die gelukkig (nog) geen water doorlaten.

ALENTEJO

Achter een heuvel verschijnt Zambujal, het eerste dorpje in de Alentejo. Een gehucht verder, Alcaria Queimada , kan ik niet ontsnappen. De uitgang van het dorp is niet onvindbaar. Het dorpje is tegen een heuvel gebouwd. Ik dwaal in de doolhof van smalle steegjes. Ik vind uiteindelijk een weg, die in een vreemde richting verder gaat. De GPS geeft de richting naar Marim aan. Paden kronkelen omhoog en omlaag door het heuvellandschap. Het is een zwaar traject. Voorzichtig waad ik door de stroming van een rivier. Heuvels waarop alle vegetatie is verbrand worden opnieuw beplant. Tractoren met rupsbanden scheuren in cirkels vlakke stukken op de hellingen. Daarna worden de randen met boompjes beplant . Marim ontdek ik uiteindelijk beneden me. Er loopt van mij uit geen pad naar toe. Uiteindelijk wring ik me omlaag tussen de dorre stekelige houtachtige struiken door. In het dorpje sjokt een man met zijn muilezel naar de stal. We beppen een poosje met elkaar. Ook zijn vader van 87 jaar komt er nieuwsgierig bij . We hangen uurtje tegen een muur in de schaduw.

Praten, een stukje op de harmonica en mijn brief in het Portugees. Deze krijg ik weer terug. Ze kunnen het niet ontcijferen; de mannen zijn analfabeet. Toch raken we vertrouwd met elkaar en de man gebaart me om mee te komen. Tegenover zijn huisje staat een vervallen woning, die dient voor opslag. Een stamp en de krakende gammele voordeur begeeft het. De luiken ondergaan hetzelfde lot.. Op een oude sofa kan ik slapen. Daarna koken we in zijn woning mijn kant-en-klaar maaltijd op een klein gaskomfoor. De schouw is voor mij te laag, dus de man kookt, terwijl ik de tijd in de gaten houd.. In de kleine ruimte staat een kleine TV. Ik ontdek geen enkele ander luxe zoals drank enz. Met mijn pannetje steek ik over naar mijn hokje en eet vandaag weer een warm maal. Echt honger heb ik niet terwijl ik juist veel energierijk voedsel zou moeten eten. 's Nachts moet ik plassen en loop ik in het nu geheimzinnige dorpje naar het door twinkelende sterren verlichte veldtoilet . In het gehucht staat een straatlantaarn. Het blaffen van een hond galmt door de steeg. Rond 8 uur 's ochtends ben ik gereed om te vertrekken. Buiten ontmoet ik de boer die juist zijn ezel uit de stal haalt. Na Marim stopt ook het pittige klimwerk. Er volgen glooiende velden in allerlei groene tinten en bezaaid met kleurige bloemen; blauw, wit, paars, geel.

ZAMBUJAL

MARIM

Sem, mijn kleinzoon, zou hier kunnen opmerken: “Wat een rommeltje! “, maar het is een uniek wondermooi rommeltje. De lente manifesteert zich hier in een explosie van groeikracht. Tijdens het wandelen fantaseer ik over Sem en zie hem voor mijn vertrek thuis trots paraderen met mijn pet achterstevoren op zijn hoofd en met mijn wandelstok als een bejaarde dwerg sjokken.

Waarschijnlijk loop ik hier door een wereld, die langzaam verdwijnt en kan hij later via mijn verhalen en foto's iets ervan proeven.

Na een stukje over een verkeersweg geeft de GPS een veldweg aan. Het is een mooi stuk, waarvan het laatste deel zelfs gemarkeerd is als wandelroute. Gioes is een fraai redelijk welvarend dorp. In een bar trakteer ik mezelf op koffie met een vullende koek. De gesprekken gaan over de voetbalwedstrijd van vanavond : Benfica – Barcelona. Inmiddels heb ik het gevoel dat ik in de afgelopen 3 dagen gewend ben geraakt aan het zwerversbestaan.. Het contact met lokale mensen gaat vanzelf; ze begrijpen me. Het lopen is soms zwaar, maar gaat redelijk goed.

De uitrusting is prima en de GPS geeft me een rustig gevoel , speciaal in de dun bevolkte gebieden van de Algarve en Alentejo.

Een verharde stille verkeersweg slingert tussen de weilanden door.

Hard-gele koolzaadplanten staan te pronken, naast velden met bloemetjes met tere kleuren.

Bij Moinho de Vento loop ik het dorpje in.

Midden op straat staat een bestelwagen.

Uit de laadruimte is een rek geschoven, dat met schragen wordt gesteund.

Deze rijdende supermarkt voorziet het dorpje van huishoudelijke artikelen en etenswaar.

Alle spullen liggen op de straat uitgesteld.

Het is een gezellig bijeenkomst van vrouwen. Er wordt druk gekletst en vooral de koopman krijgt veel grapjes te verduren.

Ik vermoed dat hier de meeste mensen hun eigen voedsel verbouwen.

Voor boodschappen moet men naar de eerstvolgende grotere plaats :Mertola.

Ik koop wat eten en ga op een stenen rand zitten zodat ik het schouwspel kan volgen..

Even later bereik ik Alamo, een stil dorpje; slechts een kruispunt met verkeerslichten en enkele huizen.

MOINHO DE VENTO

MERTOLA CONVENTO DE S.FRANCISCO

Ik drink er op het terrasje koffie en bier, samen € 1.10.

Tegen 6 uur komt Mertola in zicht. Pal voor de brug naar het stadje loop ik langs het Franciscaner Convent, nu een onderkomen voor kunstenaars met een botanische tuin en een bron. Uit een auto , die naast me stopt, steken lange planken. Het blijken Nederlandse kunstenaars te zijn, die hier wonen en werken.

Ik wil door lopen naar de brandweerkazerne, maar de Nederlanders bieden me een huisje op het Convent aan waar ik kan slapen.

Door hoog opgegroeid gras en verwilderde planten bereiken we via een smal paadje het huisje. Tegen de rotsen is een klein lief huisje geplakt.

Onder mijn nachtverblijf gaapt een begroeide vallei. Aan de overkant ligt hoger het Castelo en de blanke huizen van het oude stadje Mertola.

Mertola ligt hoog boven de Rio Guadiana, rond de ruïne van een Moorse grensvesting

Hoog ligt het Castelo dat uitkijkt over het dal van de Guadiana.

De Igreja Matriz (parochiekerk) was oorspronkelijk een moskee.

Dezelfde avond loop ik door het stadje. Ik moet voortdurend klimmen en dalen door nauwe steegjes met wit gepleisterde huizen en gebouwen.

Kerken en gebouwen die ik wil bezichtigen zijn gesloten.

De politie stuurt me voor een goed maal naar Restaurant Bon Voyage.

Na het sobere eten in de afgelopen dagen smaakt de maaltijd prima.

In het donker moet ik zoeken naar mijn wonderlijk hellinghuisje.

Zonder GPS loop ik eerst verkeerd maar na wat speuren met mijn hoofdlamp bereik ik toch mijn nachtelijk onderkomen.

's Ochtends lijkt het convent verlaten en tref ik niemand om te bedanken.

Buiten Mertola loop ik over een stille weg.

In Corte Gafo De Cima babbelen we gezellig in een kroeg onder het genot van wijn en bier.

Na een lang traject door de heuvels kom ik in Amendoeira.

Op een bank tegenover Casa Esportivo e Cultural zitten enkele mannen op een bank. Naast hen staan kratten met lege bierflessen.

Een man wordt verdrietig, wanneer ik vraag naar de oorzaak van de verminking van zijn arm. Ik probeer hem te troosten.

Er ontstaat snel een zekere intimiteit tussen ons.

AMENDOEIRA

MONTE DE VENTO

Mijn brief in het Portugees met het verzoek om onderdak helpt.

Een aardige gave vrouw, waarschijnlijk iets van een huishulp of gezinsverzorgster misschien verpleegkundige, brengt me enkele dikke boterhammen met kaas en melk.

Iemand anders belt op om te vragen of ik op de boerderij van Monte de Vento kan slapen.

Het is slechts 10 minuten lopen verzekert men.

Na een uur lopen ontdek ik op een heuvel de boerderij . Ik zeul vermoeid naar boven.

Autokilometers zijn geen loopkilometers.

Een klein pittig wijffie omringd door katten en honden regelt alles op de boerderij.

Later blijkt dat ze de vriendin is van de beheerder.

Vanaf de boerderij heb ik een uitzicht over de hele omgeving. Eindeloos golven de heuvels door in alle richtingen..

Hier klinkt alleen het gekwinkelier van vogels, het bellen van de schapen met soms het balken van de ezel .

De douche is ondergescheten door zwaluwen, die boven in de hoekjes hun nest bouwen.

De gesubsidieerde boerderij wordt Casa Cultural genoemd.

Er worden bijeenkomsten gehouden voor diverse groepen. Behalve de beheerder is er niemand.

De grote hond scharrelt om me heen en vindt het heerlijk om aangehaald te worden .

De katten luieren loom en behaaglijk.

Na een lange nachtrust voel ik me weer verkwikt.

Hoewel deze eerste week zwaar was, voel ik me tot nu toe tegen deze tocht opgewassen.

Wel zie ik op tegen de problemen in het bergtraject tussen de rivieren Taag en Douro.

Rond 9 uur stapt een groep vrouwen de gemeenschapsruimte van de boerderij binnen.

Ze wonen in deze streek en helpen mee op dit leer- en cursuscentrum.

Twee vrouwen spreken Frans en stellen vragen over de tocht en over Nederland. Ons contact verloopt erg leuk.

Wanneer ik vertrek, komt het wijffie me € 10 vragen voor de overnachting.

Ik loop verder over een pad door het heuvellandschap.

Er is geen mens in de verre omtrek te bekennen.

Een steile afdaling leidt naar de Ribeira de Tergus. Schoenen uit om door het stromend water de rivier over te steken. Aan de andere kant van de kloof volgt een steile klim omhoog.

Dan gaat het ruige landschap over in vriendelijk lichtgroen golvend weidelandschap, versierd met vrolijke bloemetjes. Ook hier biedt de GPS uitkomst.

Op deze manier trekken is bijna onmogelijk, wanneer het apparaat het zou laten afweten.

Een jeep stopt en ik raak in gesprek met een grootgrondbezitter.

De man bezit 800 ha grond, waarop 3 boerderijen staan.

Hij heeft 2 kinderen en 6 kleinkinderen en hoopt dat een van hen de boerderijen zal overnemen. De man ervaart zijn bezit als resultaat van zijn verdienste.

De man is sympathiek, maar lijkt weinig oog te hebben voor de grote welvaartsverschillen in het gebied. Het is een gebied met hoge suïcidecijfers van mensen, die geen perspectief hebben en hun leven moe zijn.

In de wegberm eet ik. Mijn voedselvoorraad is inmiddels aardig geslonken.

Boven op houten elektriciteitspalen zijn nesten met broedende ooievaars.

De nesten van gevlochten takken tarten alle voorschriften en bouwverordeningen.

Musjes zwermen onder het nest en hebben zich als krakers hun mussenflat bezet.

Door de slordige chaotische bouw zijn er voor hen genoeg plekjes tussen de takken over.

Als ik langsliep, vluchten de schuwe ooievaars en blijven in de omtrek zweven tot ik voldoende ver van hun nest ben. De jonge ooievaars eisen druk klepperend verse voorraad.

Wanneer ik langs een kudde zwarte stieren loop en hen probeer te lokken met een melodietje op de mondharmonica slaan ze op hol en stoppen pas bij een waterpoel in de verte.

RIBEIRA DE TERGUS

BIEB SALVADA

Om half vier stop ik in Salvada, een wit dorpje met huizen als aaneengeschaalde werkplaatsjes. De huizen lijken klein, maar blijken toch vrij diep te zijn.

In het Gemeentehuis krijg ik een stempel in mijn Pelgrimspas en de sleutel van de bieb. Deze is ondergebracht in een aanbouw tegen de kerk.

Eerst rust ik even uit. Daarna loop ik door het dorp. Een echtpaar met baby vraagt me om geld. Hoewel de mensen aardig zijn, zien ze er shabby wat leeg uit. Ik val hier op, ieder ziet me duidelijk lopen, maar een gesprek volgt pas na mijn initiatief. Daarna reageren de mensen hartelijk en hupvaardig.

Overal in het dorp hangen wachtende mannen of zitten op banken. Hun blikken zijn naar binnen gericht. Grove koppen met weinig glans.

De klank van hun Portugees in de kroegen klinkt luid en rauw. Men hakt verbaal op elkaar in, waarbij het lijkt alsof men ruzie heeft.

Enkele mensen spreken Engels, Frans of Duits. Samen met mijn kennis van het Spaans begrijpen we elkaar.

In het volgende stadje Beja kan ik straks weer eten inslaan.

Mijn briefjes in het Portugees waarin ik me voorstel en vertel wat het doel van mijn tocht is en waarbij ik vraag om onderdak is duidelijk. Men begrijpt me en men helpt.

In de bieb slaap ik op de vloer tussen de stellingen met boeken. Ik word wakker van het slaan van de kerkklok en het lawaai van auto's die met veel lawaai door de smalle straatjes over de keienkoppen hobbelen en langs mijn open raam denderen; brommers met knallende uitlaten en blaffende honden. Het geluid wordt versterkt en galmt luid tegen de muren. omhoog.

Ik heb een rustig gevoel, niets overhaasten.

Naar Beja is maar 12 km. Na het opruimen van de bieb pak ik mijn rugzak in en breng de sleutel naar Isabel, de behulpzame ambtenaar, in het Gemeentehuis.

Even buiten Salvada stopt een auto. De tweede vrouwelijke ambtenaar heeft zojuist haar zoontje naar school gebracht en zegt mij even dag .

Het landschap buiten Salvada is een bijna vlak groen agrarisch gebied.

Beja gaat grotendeels schuil in een nevel.

De stad begint met rijen nieuwbouw flats.

Mijn rugzak laat ik achter in de brandweerkazerne. .

Bevrijd van deze last kan ik nu Beja bekijken. In de prima geoutilleerde bieb kan ik internetten.

In een museum bekijk ik de azulejos en kunst uit de historie van de Alentejo.

Tegen 21.00 u loop ik de brandweerkazerne binnen.

In de brandweerbar is het druk en ieder is gezellig amicaal.

De commandant zegt goedmoedig, dat ik de kazerne als een hotel moet beschouwen.

Op de verlichte binnenplaats trainen vrijwilligers, vooral jongeren. Er wordt op een hilaire wijze gemarcheerd, hard stampend met de hoge kistjes en ladders worden tegen de brandweertoren in de kozijnen gehaakt, waarna men omhoog klimt.

KERK-MUSEUM BEJA

BOMBEIROS VOLUNTARIOS BEJA

WEEK 2 (1 april – 7 april) BEJA – GALVEIAS

*BEJA – Sao Briços-Trigaches**CUBA –Vila Ruiva-Albergeria dos Fusos**BARTOLOMEO DO OUTEIRO – Sobral das Minas**EVORA – Igrejinha**QUINTA MONTE DO PINTO- Comendo Grande-Santana- Vimeiro- Vale Da Pinta-**CASA BRANCA – Avis**GALVEIAS*

De volgende ochtend haal ik eerst boodschappen bij de supermarkt Pingo Doce.

Wanneer ik Beja uitloop komt een klein vief bruin hondje naast me lopen en blijft me gezelschap houden.

De GPS wijst weer de weg, waardoor ik een goede route rond het vliegveld noord-west van Beja kan lopen. Ik loop toch behoorlijk mis, doordat mensen nadrukkelijk me een andere route wijzen.

Langs de verkeersweg zoekt het hondje steeds een veilig plekje dicht achter me wanneer de auto's langszoeven. Na een 10 km ga ik iets drinken in een cafe.

Ook het hondje loopt naar binnen en gaat naast me zitten. Tijdens het praten vergeet ik het hondje en zie het daarna niet meer terug.

Ik loop aan de noordzijde rond het vliegveld via Trigaches.

Dit is jammer genoeg een andere route als de GPS aangeeft. Ondanks het gebruik van zonnecreme krijg ik de eerste blaren op mijn arm.

De Alentejo bestaat hier uit een lieflijk golvend agrarisch landschap met enkele schaapherders en koeien.

Om half zes strompel ik de kazerne in Cuba binnen. De ontvangst is aardig bedoeld, maar het gaat gebrekkig door de taal.

ZIGEUNERS BIJ VILA RUIVA

VEILIG BIJ MOEDER SCHAAP

Candida, een aankomend kleuterleidster, spreekt een beetje Engels.

De kazerne heeft een gevarieerde bemanning.

Een gezette puber van 16 jaar blijft hardnekkig aan me plakken en vertelt welke rang ieder heeft.

De brandweer lijkt hier familie van elkaar.

Centraal zit zijn eveneens dikke moeder; daarnaast opa de commandant en Bruna het kleinkind.

Familie en kennissen blussen hun drankbehoefte met bier. Het lijkt hun clubhuis, waar de biervoorraad er doorgejaagd moet worden.

Omdat vanavond (zaterdagavond) de slaapzaal vol is, verkas ik naar een vrij nieuw gebouw met een grote sportzaal.

Juan, de zoon van een brandwacht, brengt me naar een prachtige kerk in het centrum.
Het interieur van de kerk is fraai betegeld. Een vrouw leidt ons rond langs de kunstwerken en legt alles uit in het Frans.

Mijn avondmenu bestaat uit enkele brochettes met vlees en rijst.

In de kazerne krijg ik wat brood met harde worst.

Tegen de ochtend klinkt buiten het geluid van slippende autobanden.

De jeugd is bezig om de week op een stoere imponerende manier af te sluiten.

Op Zondagochtend wandel ik door de stille natuur. Het is 's ochtends fris.

Licht glooiende heuvels met steeneiken en soms kleine onderkomens en ook grote uitgestrekte landgoederen.

Tere groene blaadjes kruipen heel bescheiden uit de druivenranken.

Even voor Vila Ruiva hoor ik het gekletter van talrijke paardenhoeven.

Het is een groep zigeuners, met achter hun rijtuigen vastgebonden paarden.

Op een dwingende manier vragen ze me om monedas.

In het dorpje is deze Zondag de kerk gesloten.

De natuur is hier wondermooi.

Door de golvende heuvels waar alles in bloei staat loop ik naar Albergeria dos Fusos.

De GPS wijst me een pad, dat rond een stuwmeer loopt. De koeien lopen in deze wilde natuur vrij rond. Uiteindelijk bereik ik een asfaltweg, die in het stuwmeer verdwijnt.

Via deze weg kom ik op een verkeersweg, waar voor me op een bergtop San Bartolomeo ligt.

Even later ben ik er dichtbij en heb ik het gevoel dat ik het plaatsje bijna kan aanraken.

Ook de GPS bevestigt dat.

Ik sla een pad in naar het dorp, maar loop vast bij een hek naar een boerderij.

Doodmoe loop ik terug en maak door de velden een boog rond de berghelling.

Een stuk verder aan de andere kant van de berg kom ik op een weg 2 km voor het dorp terecht.

Na nog een zware klim bereik ik het plukje witte huizen boven op de berg.

Voor een kroeg tegenover de kerk zitten ouderen met krukken op een bankje.

In de kroeg reageert niemand. Pas na een rondje (4 consumpties voor € 1.60) een liedje op de harmonica en een solo met de trompetslang ontdooit men.

Beneden in het dorp is een bar waar ik kan eten, maar zeker niet kan slapen.

ANIBAL

DE TROMPETSLANG

SLAPEN IN LOODS

In het restaurant komt de stevige ronde waard Anibal naar me toe met een limonadeglas vol wijn.

Het is er gezellig, levendig en er wordt veel gelachen.

In een zaaltje ernaast eten en drinken mannen aan een lange tafel. Al van ver hoorde ik hen zingen.

Even later zingen ze op mijn verzoek een lied wat me klinkt als een improvisatie.

Een van de mannen zet in met een solo. Een andere zanger neemt het over en vervolgens valt de hele groep bij . Ik ben verrukt van de diepe sonore klank en de prachtige harmonieuze akkoorden.

In de bar speelt iemand op mijn mondharmonica, terwijl daarna een trompettist perfect op de trompetslang speelt. Hij wil hem heel graag kopen.

Anibal leest mijn aanbevelingsbrief, maar ik weet daarna niet wat ik kan verwachten.

Hij brengt me eten en later op de avond voel ik me aardig aangeschoten.

Na een wenk van Anibal volg ik hem. Hij brengt me naar een grote open loods, legt er een juten kleed op de vloer waarop ik kan slapen. Midden in de grote loods staat zijn zwarte Mercedes te glimmen.

De volgende ochtend wil Anibal geen cent hebben. Hij brengt me zelfs nog wat fruit, start zijn Mercedes en vertrekt.

Ik wandel San Bartolomeo uit en beland op een veldweggetje, waar ik verder aangewezen ben op mijn GPS.

Ik hoor geluiden van een dorpje, maar het blijft voor mij verborgen door de heuvels en bebossing.

Soms loop ik behoedzaam door drassige stukken waar het water tot aan de rand van mijn schoenen komt.

Stukken bos/weiland zijn omheind met hoog prikkeldraad.

Achter een hek wacht een forse stier me op.

Ik ben gewend dat ze voor me vluchten, maar deze blijft naar mijn idee te uitdagend staan.

Wanneer ik eenmaal door het toegangshek ben kan ik niet meer vluchten; het hek is te hoog en mijn rugzak te zwaar. Ik loop een stuk terug, maar vind geen andere weg in de goede richting.

LOPEN OVER ZANDPADEN

ANNE EN BAS BREMAN

Na een pauze besluit ik weer terug te keren richting stier.

Het beest sjokt inmiddels achter een koe aan en toont geen belangstelling meer voor mij.

Het paadje wordt steeds smaller en houdt uiteindelijk op. In deze groene verlatenheid is de GPS mijn enig maar doeltreffend baken.

Ik loop nu door de kniehoge begroeiing langs een afrastering. Een boom staat dicht tegen de afrastering. Via deze boom klim ik over het hoge hek, na eerst de rugzak eroverheen te hebben gewerkt.

Uiteindelijk bereik ik een landbouwweg, waar 2 mannen steeneiken snoeien. Overal in de omtrek roken smeulende hopen snoeihout.

Via mijn alternatieve route bereik ik de verkeersweg. Nog 13 km naar Evora.

De contouren van de stad zijn al zichtbaar.

Wanneer ik nu verder loop tot de stad, kom ik te laat bij Anne en Bas Breman.

*Bij de voorbereiding van mijn tocht zocht ik contact met mensen, die me konden helpen. Via internet kreeg ik contact met Bas Breman. Als gids van SNP en vanuit zijn persoonlijke interesse voorzag hij me van prima adviezen. Door hem zat ik al in Portugal voor mijn tocht begon. Het was moeilijk om aan goede informatie te komen. Wij stonden op de vakantiebeurs ivm tentenverhuur en gingen daar bij de Portugese stand informatie halen. Men heeft alleen informatie over deel gebiedjes, toeristische hoogtenpunten en vanuit voorzieningen (hotels, turismo rural enz) Het meedenken van Bas was mede daardoor zeer waardevol.
BEDANKT BAS !!!!*

Bij hen kan ik logeren. Op de kaarsrechte weg zoeven auto's met grote snelheid langs. Na enkele kilometers lopen lift ik naar Evora. Ik bel Bas, die tot mijn verbazing 10 minuten later op een mountainbike verschijnt. Samen lopen we naar de universiteit waar ik met Anne, zijn partner, kennis maak. Beiden zijn spontaan en open, sportief en breed geïnteresseerd. Bij deze aardige mensen ervaar ik een warme comfortabele plek om even bij te komen. Op de universiteit kan ik gebruik maken van internet.

Anne is bezig met een promotieonderzoek naar ontwikkelingen op het platteland. Dit onderzoek richt zich op de Alentejo. Sommige stukjes van mijn tocht kent ze daardoor goed, zoals het dorpje Amendoeira en de boerderij Monte de Vento, waar ik geslapen heb. Anne en Bas bewonen de helft van een leuke witgekalkte woning 4 km buiten de stad. In hun moestuin kunnen ze kennis die ze opgedaan hebben op de Landbouw Hogeschool Wageningen in praktijk brengen. Het leven hier is simpel, rustig, schoon en gezond. Na ruim 3 jaar werken in Portugal vertrekken ze over enkele maanden op de fiets naar Nederland. Bas leidt tochten van SNP en krijgt opdrachten om bestaande tochten na te lopen en bij te stellen.

KATHEDRAAL EVORA

BOTANISCHE TUIN

ROMEINSE TEMPEL EVORA

Na een heerlijke douche duik ik in een comfortabel bed en val direct in slaap.
's Ochtends slaap ik uit en wandel daarna naar het centrum van Evora.
Binnen de stadsmuren is veel moois te zien; de kathedraal, kerken, Romeinse tempel met een wijds uitzicht over de omgeving.
Hier peil ik met mijn kompas het traject dat ik morgen loop. Morgen ben ik weer een minuscuul mensje het immense landschap.
Naast de universiteit wandel ik door een botanische tuin met bomen, planten en bloemen. De namen van de exotische planten lees ik. Ik vergeet ze daarna weer snel.
Mijn eerste foto's brandt Bas op een CD, die ik naar huis stuur.
Daarna word ik door een studente geïnterviewd. Ik moet kiezen uit verschillende landschapstypen van de Alentejo.
Mijn opmerkingen vallen in de categorie "de toeristische kijk". Het onderzoek richt zich op 4 verschillende optieken.
Ik vind het leuk om mee te helpen.
Het maakt me bewust van mijn kijk, zoals mijn voorkeur voor een transparante natuur.
Een landschap waar ik doorheen kan kijken; een mengeling van chaos en ordening.
Bovendien is in het onderzoek het landschap ingedeeld naar geografisch begrensde gebieden.
Tijdens het lopen is er sprake van een continu gebeuren, een vloeiend landschap waar de seizoenen hun invloed laten gelden. Bakens zijn voor mij steden en rivieren.
Na een zwerfdag door Evora loop ik terug naar Anne en Bas.

*Anne en Bas verheugen zich op hun tocht op de fiets naar Nederland.
Ik ben benieuwd hoe hun toekomst eruit zal zien. Ze leven sober, gezond en milieubewust.
Ze zijn kritisch over allerlei facetten van het leven. Ik ervaar hen als mensen met ondernemingszin, die over brede mogelijkheden beschikken. Zullen ze hun relatieve vrijheid kunnen vasthouden of raken ze verstrikt in de consumptiemaatschappij ?*

Woensdagochtend hang ik mijn rugzak weer om en neem afscheid van Anne en Bas.
Ik loop binnendoor over landbouwpaden. Enkele regenbuien geven de gewassen weer nieuwe energie, maar veranderen mij in een miezerig mannetje, weggestopt in de poncho..
Ik kom langs een keurig verzorgde boerderij. Dit moet een Nederlandse boer zijn, waar Bas met mij over gesproken heeft.
Patty, de boerin opent de voordeur. Achter haar staat Cris, hun zoontje van 2 ½.
Onverwachts knijpt een emotionele prop mijn keel dicht. Als stoere wandelaar ben ik plots een kwetsbaar mens. Hier krijg ik een abrupte doorschakeling naar thuis en Sem, mijn kleinzoon.
We praten bij onder de koffie. De boerderij hebben ze overgenomen van hun ouders.
Patty en Cris van Kooten zijn stevige nuchtere boeren die hard werken, weten wat ze willen en hun plek gevonden hebben in Portugal.
Met de GPS vind ik mijn weg door dit mooie groene gebied. Het blijft regenen en ik schuil onder het betonnen casco van een huis in aanbouw.
Een circuswagen passeert. De bestuurder houdt in en wuift vrolijk naar me en gebaart: "Stap in en reis met me mee!"

*In het druilerige weer brengt de passerende circuswagen mijn fantasie op gang.
Stel voor dat ik mijn tocht zou onderbreken en nu zou instappen.
Helpen de circustent opzetten, klussen en misschien een act opvoeren voor het hooggeëerd publiek. Enige dagen optrekken met de circusmensen en achteraf leuke verhalen van de circuspelgrim.
Ondanks de regen heb ik plezier in het gemijmer.*

Het regenwater loopt van geleidelijk van boven mijn schoenen in.
 Aan het eind van de middag bereik ik het dorpje Igrejinha.
 Ik stap de soos voor de jeugd en de gepensioneerden binnen.
 De kerk is dicht. In de soos kan ik wel eten, maar zeker niet slapen.
 Ik pak een pilsje, rol mijn natte sokken in krantenpapier en vul de natte schoenen met kranten.
 Ik hoor de mensen met elkaar praten over de Hollander die een slaapplek zoekt.
 Doorlopen naar de volgende plaats Vimeiro betekent ruim 10 km in de regen doorstampen.
 Pas laat in het donker zal ik daar aankomen. Slapen in Igrejinha kan ik wel vergeten.
 Gebogen met natte schoenen en sokken stamp ik in een vast stevig tempo over de glooiende weg.
 Dit wordt afzien. Ik loop als een emotionloze robot .
 Na enkele kilometers komt links van me een Mercedesbusje een pad van een quinta afzakken.
 Naast me wordt het hek elektrisch geopend. Ik wacht om het busje te laten passeren.
 Het raampje van de auto zakt omlaag en een vrouw, Susana, vraagt me wat ik nodig heb.

*Later die avond vertelt ze, dat ze dacht dat ik een pelgrim naar Fatima was.
 Haar vriendin naast haar vroeg aan Susana of ze niet bang was voor een vreemde man.*

MONTE DO PINTOR- QUIN

VELDWACHTER-AGENT-AMBTENAAR-SUSANA

Ik zeg haar dat ik een plek zoek om te slapen en te eten.
 Susana zegt kordaat dat ik naar boven moet lopen naar het huis. Ze opent het hek weer een stukje en belt mobiel naar iemand.
 Boven op de heuvel staan voor een witte woning. Quin, de man van Susana, met een vriend me op te wachten.
 Ieder is enorm hartelijk. Susana en Quin hebben 2 dochters van 4 en 6 jaar.
 Quin is een korte stevige bonk. Hij is goedig en goedlachs. Ze zullen later die avond een varken slachten.
 Ik kan van het vlees mee-eten.
 In een vertrek brandt een houtvuur. Mijn Portugese brief is voor hen duidelijk.

*Susana vertelt me dat ze door haar ouders bij de geboorte niet gewenst was. Ze hielden niet van haar, zodat ze alleen door haar oma werd opgevoed. Ze werd naar Frankrijk gestuurd om er te werken. Susana heeft een enorm vertrouwen in God. Daar heeft ze houvast aan. Soms heeft ze last van depressieve buien, waarbij ze het leven niet meer ziet zitten. Haar geloof helpt haar.
 Zij komt oorspronkelijk uit Regua, Noord Portugal*

Even later komt een bevriend echtpaar binnen. Ze praten geanimeerd in het Engels met mij. Ze zijn benieuwd naar mijn verhalen, maar tonen zich zeer bezorgd over de risico's van mijn solotocht.

Na een douche sta ik weer fris en opgekalefaterd buiten voor de woning samen met Quin en de veldwachter. Met een verrekijker overzien we een groot gebied om ons heen; Voor ons op een heuvel ligt Evoramonte en beneden ons het lieflijke dorpje Igrejinha. met de voor mij ongestoorde witte huisjes.

Rondom zoekt de veldwachter weilanden en bossen af naar roofvogels. Zodra hij er een ontdekt gaat de kijker rond.

In het huis zijn de deurposten zo laag dat ik telkens moet bukken.

Quin beheert de grote boerderij, terwijl Susana het grote huis van de eigenaar van het landgoed bijhoudt.

Hun huis is gezellig rommelig ingedeeld.

Quin schiet achter het huis het varken een kogel door de kop. Daarna helpt ieder hem met schoonmaken.

Met water en een grove staalborstel wordt het dier afgerost. Met scherpe zakmessen wordt de huid schoon geschraapt.

Quin maakt een snee in de flappen van de oren, zodat hij de 2 stukken tegen elkaar kan wrijven. Men spoelt de oren royaal met water, terwijl Quin ze met zijn vingers uitpult.

Het dier verhuist naar de bijkeuken en wordt ondersteboven wijdbeens met de poten aan een soort houten kapstok gehangen, die aan de balken van de zoldering wordt bevestigd.

Op het gloeiend houtvuur worden de stukken vlees gebraden.

De zakmessen worden door Quin op een slijpstaal geroutineerd gewet, waarna we stukjes vlees afsnijden en aan ons mes steken.

Met een stuk brood smaakt het heerlijk en de wijn sproeit er vrolijk over.

Met begeleiding van de mondharmonica zingen we "Advocaatje ging op reis," eerst in het Nederlands en dan in het Portugees.

Het ritme van tiereliereliere klinkt zowel in het Nederlands als in de Portugese versie vrolijk.

Ik wordt de volgende ochtend pas laat wakker. Na het ochtendeten heeft Susana een voedselpakket voor me gemaakt met zelfs een warme maaltijd voor onderweg.

Naast mijn bed lag een kruisje en een prentje met de H. Antonius.

Ik moet het meenemen, opdat het mij zal behoeden voor gevaar. Susana heeft achterop geschreven:

DAT TIJDENS DE TOCHT CHRISTUS ALTIJD BIJ JE IS.

MOGE GOD JE VERGEZELLEN.

DENK AAN DE FAMILIE TEIXEIRA; TEL.....

Mocht ik ergens in de problemen komen, dan moet ik hen bellen, zodat ze me kunnen ophalen.

Rond 10 uur vertrek ik naar Vimieiro.

In een cafe drink ik wat en raak in gesprek met een priester.

Hij maakt zich zorgen over Portugal, zijn land.

Het gaat niet goed; veel geleend geld komt verkeerd terecht.

Er is een weinig hoopvol perspectief. Hij vertelt hetzelfde verhaal dat ik van Anne hoorde: "Het aantal suicides in deze streek is schrikbarend hoog."

Welke oorzaken zouden hieraan ten grondslag liggen?, vraag ik me af.

De Alentejo staan hier grote boerderijen. Landerijen zijn omheind en beplant met kurk- en steeneiken, allemaal gerangschikt in een ordelijk gelid.

Bij deze vorm van extensieve landbouw dwaalt het vee zonder toezicht van herders vrij rond.

Mooie wolkenkluwen van blauwgrijze tinten drijven dreigend boven de velden.
 Soms komt er regen uit, maar vaker jaagt de wind het voort.
 Casa Branca , een vervallen dorp met witte huizen, bouwvallen en opengebroken straten.
 Het lijkt alsof hier pas een oorlog gewoed heeft.
 Mannen zitten op bankjes of hangen in een bushokje. Doelloos, triest.
 De kroegen zijn leeg. Hier heerst armoede.
 Bij het zoeken naar een slaapplek stap ik de kamer van de Junta binnen.
 De stempel in de pelgrimspas moet wachten op de Presidente, een kleine opgewonden nerveuze onzekere man.
 Hij weet geen oplossing voor mijn slaapprobleem.
 Samen met zijn assistente geven we hem allerlei suggesties.
 Uiteindelijk rijd ik met hem mee naar het kleedhok van de voetbalclub.
 Via een met kettingen afgesloten hek komen we bij een stalen deur.
 Daarachter is een kale ruimte met banken tegen de wand.
 Ongezellig als een gevangenis, maar prima geschikt om te slapen.
 Buiten op het veld spelen 4 man een spel met ronde metalen schuiven waarmee ze de houten kegel van de tegenpartij proberen te raken. De zware massieve schijven suizen vervaarlijk door de lucht, maar men mikt goed.

AVIS

STEEN- EN KURKEIK

's Avonds loop ik door de donkere straten van het dorp.
 Het voelt niet goed, een stille leegte.
 Straten zijn opgebroken; in de muren zijn gaten gehakt voor een nieuwe waterleiding.
 In een leeg cafe drink ik een wijntje en kijk samen met de eigenaar TV.
 's Ochtends breng ik de sleutels terug naar het gemeentehuis.
 Vandaag is El Presidente spontaan en opgewekt.
 Buiten nodigt een man in knauwend cowboy Amerikaans mij uit voor koffie.
 In de bar volgt een geanimeerd gesprek. Iedereen heeft mij al eerder opgemerkt.
 De kaart wordt erbij gehaald en gezamenlijk bespreken we mijn route.
 De stadsmuren van Avis, 12 km verder, steken uit boven de vlakte. Achter de heuvel waarop de oude stad Avis torent, stroomt de Ribeira da Raia.
 Via een steile weg met gladde bolle keienkoppen, omgeven door witte huisjes bereik ik boven het oude centrum.
 Een stempel in mijn pas van de Junta en koffie in de bejaardensoos voor slechts € 0,36
 Na deze rustige pauze kan ik weer afdalen en op weg gaan naar Galveias.

*Uit een cel bel ik naar huis . Plots kan ik weer moeilijk praten vanwege een emotionele prop.
Nu na twee weken alleen lopen blijkt mijn emotionele huid dun te zijn geworden.
Het is fijn om de stemmen van thuis te horen, terwijl ik hier zeker niet wegwijn.
Ik voel me hier zelfs lekker.*

Op weg naar Galveias is het landschap heuvelachtig.
Kurk- en steeneiken staan grauw en treurig in het groene decor, waarover soms een blauw
waas van veldbloemen hangt.
Een schaapherder dwaalt met zijn kudde tussen de eikenbomen..
Ik zwaai naar passerende vrachtauto's. We raken vertrouwd met elkaar.
In de dorpjes waar ik kom herkent men mij vaak, doordat men mij al eerder langs de weg
heeft gezien.
De afgelopen 2 weken heb ik het gevoel of ik in Panorama Mesdag logeer.
Galveias is al van veraf zichtbaar. Het dorp troont op een heuvel met de contouren van witte
huizen en een wonderlijk silhouet van een apart huis met decoratieve bogen.
Gedreven loop ik om de heuvel naar de noordkant van het dorp.
Het gemeentehuis sluit deze vrijdagavond bijna.

GALVEIAS

KAZERNE GALVEIAS

Ieder is er bijzonder aardig. Men kent Compostela. Ik wordt er heel vriendelijk ontvangen.
Ik moet wachten op een verrassing die men voor mij in petto heeft. Ik mag kiezen uit diverse
geschenken. Ik kies het aandenken met het lichtste gewicht; een badge en een T-shirt.
Na een telefoontje komen 2 mannen mij ophalen en brengen mij naar een nieuwe maar lege
brandweerkazerne.
Men legt uit hoe alles werkt. Daarna ben ik alleen in mijn luxe hotel.
Na een douche wandel ik naar boven om de oude dorpskern te bewonderen. Deze keer kan ik
geen foto's nemen. De accu moet opladen.
Oude witte huizen door bochtige smalle keistraatjes met elkaar verbonden.
Vriendelijk kleurig. Uit een klein houten venster raam begint een oude vrouw tegen mij te
babbelen. De woorden blijven stromen, ondanks dat ik vermaakt zeg dat ik haar niet begrijp.
In een bar verwacht men mij al voor het eten.
In een zijvertrek krijg ik een maaltijd opgediend. Een onbekende vis staart mij met lege
waterige ogen aan. De eigenaar komt naast me staan en vertelt trots dat de sla en aardappelen
zelf gekweekt zijn. Ook de wijn is zelf gebrouwen. Ik moet even wennen aan de vis, maar kan
na het eten zeggen dat zijn trots terecht is.
Voor de kazerne leg ik mijn wasgoed over de struiken om te drogen.

WEEK 3 (8 april – 14 april) GALVEIAS– GOIS

GALVEIAS

PONT DE SOR – Barreiras-Rosmaninhal-Escusa-Vale de Arco-Sao Barolomeu

GAVIAO – Belver

MAÇAO-Vale do Sao Domingos-Pereiro-Chao do Codes-Chao de Grande

VILA DE REI-Merlica-

SERTA-Casal Outelo-Pedragoa Pequeno-Pedragoa Grande-Louriceira

ALVARES-Cerdeira

GOIS

De volgende ochtend blijf ik lekker luieren. Het gedeelte van de tocht na de rivier de Taag wordt waarschijnlijk zwaar.

De natuur wordt wilder met veel naaldbomen, eucalyptussen en kurkeiken.

Ik moet vaker klimmen en afdalen.

Soms is er een verdwaald lieflijk groen plekje tussen de ruigte waar mensen in hun witte huisjes leven en hun stukje grond bewerken.

Af en toe ontmoet ik een schaapsherder.

Mensen uit Galveias, die passeren zwaaien enthousiast.

Het lopen is nu een automatisme geworden. Ik voel me taaier. Het is lekker en ook gezond om even voluit te gaan. Elke dag realiseer ik me, dat tijdens deze tocht ik kan putten uit de kennis en ervaringen opgedaan in mijn leven. Ook de hulp en warme zorg van mensen die ik onderweg ontmoet is heerlijk en onontbeerlijk.

Rond de middag steek ik de Ribeira De Sor over en beland in Ponte De Sor. Het is een grote plaats, waar ik eerst rondkijk voor ik me meld bij de brandweer.

Zoals gebruikelijk moeten de vrijwilligers eerst de verantwoordelijke leidinggevende bellen voor toestemming. Blijkbaar kan ik er niet slapen. Verwonderlijk, want in de dependance in Galveias was ik zeer welkom.

CASA MISERICORDIA-PONTE DE SOR

ZIEKENHUISBED

Een vrijwillige brandwacht brengt me naar de politiekazerne, waar we na enige zwaarwichtige beraadslagingen weer opstappen en terug rijden naar de brandweer.

Ik houd me opzettelijk afzijdig.

Het teamberaad concludeert dat nu Casa Misericordia (bejaardentehuis) moet ingeschakeld worden.

In Casa Misericordia legitimeert de brandwacht zich bij moeder overste, die als een imposant monument in haar witte nonnenpij streng boven ons op de trap troont.

Na enkele norse vragen aan de brandwacht komt ze eindelijk de trap af.

Ik schiet in de lach, want van de ijzeren forse maagd is ze nu gekrompen en blijkt een kleine en aardige non te zijn.

Even later krijg ik een flinke maaltijd voorgeschoteld. Het is een voor de bejaarden en personeel een onpraktisch gebouw met onhandige ongelijke gangen, waar de verzorgsters fors moeten sjouwen met rolstoelen en zeulen met de oudjes..

Ik wandel door het tehuis. In de recreatiezaal hangt een benauwde sfeer van duffende bewoners.

Ponte De Sor heeft ontzettend veel kroegen en een enorm luxe voetbalstadion, wat erg afsteekt tegen de soberheid van het bejaardentehuis.

Terug in Casa Misericordia lopen de nonnen in het wit en de hulpen in groengeruite jasschorten.

De familie moet genoeg nemen met wekelijks een half uurtje bezoek in een krap halletje.

In mijn Portugese brief staat een verzoek om te kunnen baden.

Dus wordt ik naar een oud douchevertrek gebracht en krijg een grote handdoek, die volgens de dagelijkse routine na afloop in de waszak moet.

In de recreatiezaal stel ik me voor aan het ingedutte publiek en speel een deuntje op mijn harmonica.

Plots ontstaat er enige beweging.

Een oud mannetje is opgestaan, tovert uit zijn colbertzakje een harmonica tevoorschijn en speelt virtuoos totdat ademgebrek zijn creativiteit belemmert.

Ik applaudiseer en wissel hem af tot de oude muzikant moe wordt.

Oudjes in de zaal ontwaken en luisteren geboeid.

Om half zes sjokt ieder naar de eetzaal; een grote sombere L-vormige ruimte met tafeltjes voor 4 personen.

Een harde Portugese vrouwenstem knalt door de speakers een gebed, op een manier waarvoor Onze Lieve Heer zijn oren zal dichtstoppen.

De maaltijd begint met een royaal bord groentesoep. Daarna volgt een moot gekookte vis met groente en aardappelen.

Een man naast mij spreekt Frans. Ik merk dat pas een poosje later.

Hij heeft 10 jaar in Parijs gewerkt, woont nog in zijn eigen huis, maar eet 's middags in Misericordia

Tot slot van de maaltijd volgt weer het luide dankgebed van de ex-badjuffrouw .

De mensenmassa strompelt, hinkt of wordt in een rolstoel tegen de hellende vloer omhoog geduwd.

's Avonds om 7 uur is er een misviering.

Ruim voor aanvang is de kapel al vol met bewoners en familie voor de zangoefeningen van Soeur Sourire.

De portier van het bejaardentehuis heeft met de nachtportier van het plaatselijk ziekenhuis geregeld, dat ik daar kan slapen.

De nachtportier , Antonio, is ook in de kapel.

Hij communiceert met mij als een doofstomme met een ernstige vlakke mimiek en gebaren.

Na de mis volg ik hem door het stadje naar het ziekenhuis.

Lange gangen met hoge plafonds. Het is er glimmend schoon.

Ik maak kennis met de twee nachtzusters gekleed in blauwe jasschorten.

Ze hebben dienst van 8 uur ,s avonds tot 8 uur de volgende ochtend. Door de lege gangen galmen de onverstaanbare kreten van een verwarde patiënt.

Via brede stenen trappen ga ik mlaag naar de kelder, waar een keurig opgemaakt ziekenhuisbed staat.

's Ochtends om 8 uur wil ik vertrekken. Eerst maak ik kennis met de dagploeg.

Na het geleur gisteren om een slaappleats voel ik me hier zeer welkom.

Op de rustige zondagochtend loop ik over de N244 naar Gaviao.

Vooraf leek me dit een saaie route, die echter zeer mooi blijkt.

Aanvankelijk is alles gehuld in de ochtendnevel. Boven op de houten elektriciteitspalen zijn ooievaarsnesten.

Ook hier zweven ze sierlijk weg zodra ik het nest nader.

De weg volgt het dal van een rivier.

Het dal is een aaneenschakeling van stukjes grond waarop groenten worden verbouwd of waar vee graast ,afgewisseld met huisjes.

De zonnestralen verdrijven de mist, waarna hagedissen tevoorschijn komen om zich te koesteren op de warme stenen. Wanneer mijn schaduw hen ontmoet, klinkt het flitsend geritsel van hun vlucht tussen het groen.

In een bar praat ik met een man van ca. 30 jaar.

Veel mensen uit de streek werken in het seizoen onder andere in Frankrijk tijdens de appeloogst. Een man uit het gebied regelt deze uitzendingen.

Hij vertelt me dat de lokale mensen weinig optimistisch zijn over de toekomst van Portugal.

Men heeft veel kritiek op de regering.

TUSSEN DE RIVIEREN SOR, TAAG en ZEZERO

Voor Gaviao moet ik naar boven klimmen.

Het eerste gebouw van het dorp is de brandweerkazerne.

Mijn slaapplek wordt snel geregeld. De bovenste verdieping van de kazerne is een grote zaal, waar jaarlijks pelgrims naar Fatima overnachten. De tocht naar Fatima kent vaste etappes met vaste overnachtingsplekken.

Na het douchen en wassen van mijn kleding loop ik naar het dorp.

Vandaag op Palmzondag is er een processie door het dorp. Verspreid door het dorp staan altaartjes die een statie uitbeelden.

Voor de kerk wachten kinderen, gekleed in bruidsjaponnen en de andere personages die in de kruisweg een rol hebben.

De harmonie wacht voor de kerk tot een draagaltaar met Jezus en het kruis erop de kerk uit schommelt.

KRUISWEG GAVIAO

UITZICHT BRANDWEERKAZERNE

De processie komt in beweging onder de gedragen muziek van de harmonie.

Naast me staat de trotse vader van de dirigent. De stoet loopt traag, terwijl agenten het verkeer tegenhouden.

Over de balkons hangen kleden gedrapeerd.

De processie duurt uren en mijn maag begint te knorren.

Het eten is aan de schrale kant, maar wel goedkoop.

Bier, wijn, 2koffie, 2 broodjes varkensfilet, €6,25. Voor mij is het dit eten vaak schraal.
 Ik mis vaak groenten en aardappelen in de maaltijd
 Boven in de ruime slaapzaal lig ik op een parketvloer.
 Gaviao grenst aan de Taag. Vanuit de bovenverdieping van de kazerne heb ik een pracht uitzicht over de heuvels waarop soms dorpjes prijken.
 's Ochtends kijk ik nog een keer over het uitgestrekte mysterieuze landschap, hang de rugzak om en daal af naar de Taag.
 Hier ervaar ik mezelf als nietig. De enorme golvende wanden van de vallei omvatten me.
 Na de brug over de Taag volgt een steile klim naar Belver, een mooi wit dorpje.
 In een cafe praat ik met een broodmagere restauranteigenaar.
 In de streek zijn veel activiteiten, zoals een historisch festival. Het kasteel boven aan een heuvel speelt hierbij een belangrijke rol.
 Door de heuvels loop ik naar Macao. Zwart geblakerde staken van bomen priemen in de lucht.
 De meeste bomen worden verzaagd, de wegen opgeknapt.
 De gebieden met bosbranden zien er minder triest uit, nu overal het lentegroen doorbreekt.

BOSBRANDEN

MACAO

In Macao wordt ik ontvangen door de receptioniste van de brandweer. Na een telefoontje met de commandant brengt ze me naar de slaapzaal.
 Macao is een plaatsje waar rijk en arm gemixed lijken. Een mooie school, luxe huizen, maar ook kleine winkeltjes en vervallen woningen.
 In het restaurantje O Cantinho wordt ik al verwacht. De brandweer heeft gereserveerd voor mij, hoewel dat wat overbodig lijkt omdat ik de enige gast ben.
 De kokkin Joaquina spreekt wat Frans en ze maakt een prima maal.
 In de kazerne stippelen we de verdere route uit tot Arganil. Nadat ik mijn bezwaar uit tegen het lopen over de autowegen komt men met verbindingswegen waarover weinig verkeer gaat. Men waarschuwt, dat automobilisten vaak daar juist schrikken van een eenzame voetganger.
 Volgens de GPS loop ik op hier op een hoogte tussen de 275 en 375 meter.
 Er groeit voornamelijk Eucalyptus. Enkele verwilderde honden vluchten bij mijn nadering mij het bos in.
 Er staat een stevige wind onder een strakblauwe lucht.

Deze tocht voelt anders als de vorige.

Ik voel mezelf pelgrim, zwerver en ontdekkingsreiziger.

Door de ervaringen uit de vorige tochten heb ik meer rust en heb ik meer ruimte om dingen te laten gebeuren, ondanks dat deze tocht meer onvoorspelbaar is.

De spullen die ik heb zijn betrouwbaar en passend. Ik heb een vast ritme met het wassen en verschonen van kleding.

Mijn lijf voelt sterk en pezig. Na afloop van een vermoeiende dag knap ik na een verfrissende douche voldoende op om de omgeving te verkennen.

Soms heb ik ook het gevoel dat deze manier van zwerven na deze tocht zal gaan stoppen en dat ik een nieuwe vorm moet bedenken, hoewel het lopen me een enorme vitaliteit geeft.

Vooraf met mijn dochter Mirjam heb ik via email contact. Dit voelt warm, dichtbij en lekker.

Mijn kleinzoon Sem, nu net 2 jaar, mis ik zonder dat het hinderlijk is. Ik kan genieten wanneer ik onderweg aan hem denk.

Bij elke tocht vind ik de eerste week het moeilijkst; alles moet zich nog aanpassen.

Na enkele honderden kilometers ben ik gewend en reageert de omgeving met een zekere bewondering. Ik ben dan voor mezelf en voor mijn omgeving Terie, de speciale wandelaar.

De stilte van de schaars begroeide heuvels wordt doorbroken door het snerpend lawaai van een houtzagerij. Ik loop de open hal binnen, waar mannen en vrouwen de boomstammen op de transportband duwen en zorgen dat ze geschild en verzaagd worden.

Mensen werken er onbeschermd in een stoffige ruimte met veel lawaai.

In het dorp Amendoa praat ik in een café met de Portugese eigenaars. De man heeft 30 jaar en zijn vrouw 20 jaar in Dortmund, Duitsland, gewerkt.

Van hun geld hebben ze het café gekocht. Zowel dochter als hun zoon studeren hier door.

Man en vrouw wilden terug naar hun geboorteland, maar wilden er ook voor zorgen dat hun kinderen betere kansen kregen. Het lijken me fijne wijze ouders.

Enkele splinternieuwe wegen staan niet op mijn kaart uit 2003 ingetekend. Ook de verkeersborden naar de volgende overnachtingplaats wijzen verschillende kanten uit. Via een behoorlijke omweg kom ik in Vila De Rei..

Vila De Rei heeft zijn naam te danken aan het feit dat hier ooit een koninklijk paar een nacht geslapen heeft.

VILA DE REI, GELD VAN DE BOSBRAND

VILA DE REI.

Het dorp gaat rigoureuus op de schop. Het oude dorp wordt gerestaureerd en er worden nieuwe elektriciteitsleidingen gelegd. Op het vlakke gedeelte rond het dorp ligt een strakke nieuwe rondweg met rotonden en luxe nieuwbouw.

Vila de Rei probeert zich te promoten als een plek voor toeristen.

Een foto expositie in het gemeentehuis toont de ontwikkeling.

Later hoor ik dat verschillende plaatsen na de bosbranden veel geld ter compensatie gekregen hebben voor de aanleg van nieuwe wegen en gebouwen.

In de brandweerkazerne staat een grote Magnum trekker voor een tankwagenoplegger voor het transport van bluswater.

Op een hoogte van 400-500 meter loop ik langs de N2. Ook hier liggen overal de resten van verbrande bomen waar tussen jong groen gewas opschiet.

Hoewel veel verbrande bomen als dorre zwarte staken overeind staan, krijgen enkelen weer naalden in de top. In het uitgestrekte heuvellandschap staan overal wat losse huisjes.

Waar water voorhanden is vestigen zich mensen, met een tuintje en een onderdak.

Ondanks de verkeersweg, de hier rustige N2, is het een mooie route, vooral door het weidse uitzicht.

Serta is alleen toegankelijk via een grote afslag van een nieuwe verkeersweg.

De entree bestaat uit een brede weg, een soort boulevard met nieuwe winkels.

Bij een autohandelaar staat een Hollandse haringkar te koop met als opschrift: "Gij kenner of leek, hier is de gezonde apotheek".

Eindelijk is er een restaurant, waar ik iets kan drinken. Binnen is het druk met etende mensen. Dit is een meevaller en onmiddellijk schuif ik aan.

De eigenaar is een Schot, getrouwd met een Portugese. Even later blijkt de serveerster een Duitse blijkt te zijn. Het eten is prima.

Buiten is het warm. De lucht is strakblauw.

De Bombeiros zijn gehuisvest in een oude haveloze kazerne. De ontvangst is hartelijk en spontaan.

Ik dwaal door Serta, bezoek de bieb en kan er mailen.

Op een terrasje van een kroeg schuif ik aan bij een groepje mannen van mijn leeftijd.

Zij trakteren op bier.

Ik mag niet betalen. Het is gezellig en we begrijpen elkaar mede met hulp van de waard die soms tussenbeide komt en goed Frans spreekt.

Ik merk ik geleidelijk beter Portugees begrijp.

SERTA KROEG OP DE HOEK

FARO-CHAVES

Tegenover de kazerne is een kerk waar een avondwake wordt gehouden.

Het deksel van de kist is opengeklapt. Het gezicht van een overleden man is bedekt met een witte kanten doek.

De kerk is vol. Na afloop wordt de weduwe door iedereen getroost.

Voor de kazerne hangen de brandwachten rond of zitten op een muurtje naast de stenen trap. Een oud-commandant rijdt rond in zijn rolstoel. Hij heeft bij een ongeval met een helikopter een dwarslaesie opgelopen.

De brandwachten sjouwen hem in zijn rolstoel de trappen af.

Zijn dochter met een kleinzoon van 1 ½ komen hem met de auto ophalen.

Hij knuffelt het kind, waarna ik natuurlijk vertel dat ik er ook een heb van 2 jaar, waar ik heel gelukkig mee ben.

Mijn bed staat in een hoekje tussen stalen bergkasten. De kamer heeft een oude parketvloer, waarvan de latjes loslaten.

Ik kan er pas terecht nadat de kamer gesopt is en mijn bed is opgemaakt door een werkster. 's Ochtends drink ik eerst koffie in de stamkroeg op de hoek.

Ik loop naar de kloof van de Zezere en passeer allerlei dorpjes die niet op mijn kaart staan. Een stenen paaltje langs de weg geeft aan dat de afstand naar Chaves nog maar 340 km is. Chaves ligt dichtbij de Spaanse grens in het noorden van Portugal.

In kleine valleien stromen het water door kleine beekjes, waarlangs lieflijk groene tuintjes liggen. Er groeit een grote verscheidenheid aan gewassen.

Bij Pedrogao Pequeno loopt de snelweg recht over de kloof. Ik moet eerst omlaag de diepe kloof in om over de stuwdam de rivier over te steken.

Na de stevige afdaling volgt een flinke klim omhoog. Op elk moment verandert het uitzicht en geniet ik van de spannende dimensies.

STUWDAM ZEZERE

ALVARES

Boven in Pedrogao Grande torent de antenne van de Bombeiros.

Men is er erg behulpzaam. Ik kan er eten in het restaurant en men tekent een route, met een stuk binnendoor over paden.

In de kazerne kan ik rechtop door alle deuren, behalve de kamer van de wachtcommandant.

Na een stempel in mijn pelgrimspas loop ik zijn kamer uit en klap met mijn hoofd hard tegen de deurpost.

Ik slaak een Nederlandse vloek en even later dekt een brandwacht de wond met overvloedig gebruik van jodium. Onderweg overkomt het me vaker, dat alle deurposten voor mij de goede hoogte hebben, behalve telkens die ene.

De volgende kazerne is in Alvares, 17 km verder.

Het is erg heet.

Tussendoor stop ik om wat te drinken en te eten, maar enkele uren later blijkt ik tijdens een pauze mijn bril te hebben verloren. Hij hing voor me tussen de riemen van mijn rugzak.

Na de lange tocht van vandaag met stevig klim- en daalwerk via paden bereik ik de kazerne.

In Alvares.

Het is een kleine dependance van de grotere plaats Gois.

Het schilderachtige mooie dorpje ligt in een dal met een klaterende beek.

Aan de rand van het dorp staan enkele vrachtauto's voor het vervoer van boomstammen.

Het kwalitatief mindere hout van de eucalyptusbomen wordt ermee vervoerd. Het hout wordt hoofdzakelijk gebruikt voor pallets.

Wanneer ik 's avonds naar beneden het dorp inloop, maakt zo'n trailer een rondje door de nauwe straatjes. Tot mijn verbazing rijdt hij zich net niet klem en rijdt daarna weer naar boven om de truck voor zijn woning te parkeren. Wel geven de groeven in de muur van het huis op de hoek aan, dat de chauffeur de trailer soms de hoek om wringt.

Soms vraag ik me af of ik dit zware lopen wel leuk vind. Onmiddellijk realiseer ik me dat ik juist in zware trajecten veel moois tegenkom.

GOIS

GOIS

Gois ligt ongeveer 15 km van Lousa, de plaats waar ik in 2003 verbleef.

Vandaag op Goede Vrijdag is het stil op de weg.

Ik klim omhoog van 400 naar 800 meter, van weilanden en bomen naar een landschap van bremstruiken en bergtoppen.

De meeste bergtoppen zijn rond, maar sommigen dreigen met hun ongenaakbare rotspunten.

De N2 naar Chaves is nu nog 290 km.

De lucht is betrokken en er staat op deze hoogte veel wind. Ik moet flink doordouwen. Dan boven in de bergen klinkt plots het galmen van kerkklokken. Ik wordt gevangen door de lieflijke echo's van deze mooie melodie.

Op het hoogste punt is gelukkig een bar waar ik koffie drink met cake.

In Spanje ben ik gewend dat de kerkklokken het lied : De Lourd op de bergen''spelen.

In Portugal klinkt een vergelijkbaar lied dat ik niet ken, maar mij overal lief en vertrouwd in de oren klinkt. Een lied met mooie akkoorden.

Het leven van een pelgrim is simpel, een monotoon bestaan.

Elke dag verder lopen, elke dag de saaie kleding van een kloosterling die kan kiezen tussen zwart of zwart.

Elke twee dagen kleding wassen.

Eten en drinken wat beschikbaar is.

WEEK 4 (15 april – 21 april) GOIS – VILA REAL

*GOIS- Bordeira-Casal de Sao Jose**QUINTA DO FONTINA/Espariz – Tabua-Seixos Alvos-Midoes**OLIVEIRO DO CONDE –Cabanas de Viriato-**VISEU-Braveses-Almargem-Moledo-Moes-Vila Franca**CASTRO DAIRE-Moura Morte-Bigorner-Magueija-**LAMEGO – Sande**PESO DA REGUA –Lobrigos-Santa Marta de Penaguião-**VILA REAL*

Gois is een mooi groen stadje tussen Serra da Lousa en de Serra da Estrela.

Hier lijkt het klimaat milder.

De vodderige eucalyptus wordt hier vervangen door loofbomen en groentetuintjes.

In een groene berghelling is sierlijk het groene wapen van Jacobus gemaaid.

Mijn tocht heeft hier een baken en krijgt hier zijn historische erkenning.

In de kazerne slaap ik in een stapelbed. 's Nachts rinkelt enkele keren luid de telefoon naast mijn bed. In de centrale post wordt hij opgenomen. 's Ochtends word ik wakker en bemerk dat er nog iemand op de kamer slaapt.

Omdat ik op advies van de brandweer ben afgeweken van mijn geplande route heb ik enkele dagen de GPS niet kunnen gebruiken.

Rond half elf ben ik in Arganil, waar de GPS weer de route herkent.

Ik besluit om door te lopen naar Tabua.

Viseu komt dichterbij, nog maar 70 km.

De zo gevreesde bergen vallen mee nu blijkt dat de wegen vaak de dalen volgen.

Ik probeer onderweg flink te eten, maar dat lukt bijna niet. Ik kan niet zoveel op.

Een soort puddinggebak protesteert in mijn darmen en nog net voor de explosie bereik ik een bar met wc.

De lucht ziet de hele dag er dreigend uit, maar er komt geen regen uit.

Ik loop vandaag lekker. Overal staan enkele huisjes, soms gebundeld tot kleine dorpjes met fris groen.

In Mourinho is geen cafe waar ik wat kan eten.

Naast de kerk pak ik mijn eigen lunch uit.

Een vrouw die tegenover de kerk woont komt naar buiten en nodigt me uit om bij haar te eten.

Cake wordt aangebroken en wijn wordt ingeschonken.

In de voorkamer zit een vrouw met strak gewikkelde krulspelden. Ik ben te gast bij de kapster van het dorpje.

Haar man dringt erop aan dat ik een fles wijn meeneem. Ik vertel hem dat ik dat te zwaar vind. Dan ziet hij mijn veldfles en zegt dat het daar wel in kan, want wijn is gezonder dan water.

Volgens de GPS moet ik rechtdoor, maar ik kan de weg niet ontdekken.

Mensen sturen mij via de verkeersweg naar Tabua.

Er passeert een auto met Nederlands kenteken. Ik zwaai naar hen waarna de auto stopt.

De twee mannen vragen me mee te rijden, zodat we bij een van hen thuis kunnen praten.

Rob doet wat heimelijk over zijn vak, maar zegt uiteindelijk dat hij psycholoog is.

Ik betwijfel het.

Loes zijn vriendin is vertrokken en zit in Zwolle.

Daardoor is Rob ontregeld, cynisch, ongelukkig aan de zuip.

Samen hebben ze 7 jaar hard gewerkt aan een verblijf voor vakantiegangers "Quinta da Fontina. "

Het ziet er mooi uit, maar lijkt niet te lopen.

De vriendin Loes is naar Nederland gevlucht.
 Sieger heeft een camping, maar ook zijn vrouw en kinderen wonen in Nederland.
 De twee eenzame mannen zweren bij hun leven in Portugal.
 Na deze kennisaking gaan we naar een echte Portugese bar.
 Echt Portugees blijkt hier een kale ongezellige ruimte te zijn.
 De baas pakt na een poosje zijn gitaar en na enig aandringen van mij zingt hij een fado.
 Het klinkt speciaal.
 Ik reken alles af, omdat ik voor het cynisme van Rob geen afhankelijkheid wil.
 Mijn voornemen was om bij de brandweer in Tabua te slapen.

SIEGER-ROB EN FADO

PLUKJES HUIZEN OP EEN HEUVELRAND

Rob heeft een quinta met allemaal lege kamers. Ik krijg een luxe kamer.
 's Ochtends ga ik op tijd weer lopen. Ik schreeuw naar boven dat ik weg ben en Rob roept vanuit zijn bed iets terug.
 Via slalomwegen loop ik door een mooi gebied, omsloten door bergen. Ik stoom flink door.
 In een bar drink ik een kop koffie en raak in gesprek met een Engelsman.
 Hij bezit hier 8 ha grond waarop hij een huis wil bouwen. Hij houdt paarden en wil ook straks een stuk grond gebruiken voor het plaatsen van tenten en caravans.
 Volgens hem wordt nu na de verschrikkelijke bosbranden het gebied volgens strikte voorschriften herbeplant. De stam van de eucalyptusboom spat bij brand uit elkaar.
 Er zijn het afgelopen jaar bij de bosbranden 37 brandweerlieden omgekomen.

GPS

Dit is de eerste keer dat ik met een GPS loop. Het is een Garmin GPS 60 zonder kaart.

Via MS AUTOROUTE heb ik de route uitgezet telkens met de kortste afstand.

Via het programma Babel heb ik deze geconverteerd naar Garmin Data Base en geladen in de GPS.

Tot mijn verbazing geeft een oude versie van autoroute een meer geschikte wandelroute aan dan de nieuwste.

De tocht gaat verder door het dal van de Rio Mondego. De hele dag ben ik omringd door mooie hellingen.

In Oliveira Do Conde zoek ik een bar. Voor een hulppost van het Rode Kruis (Cruz Vermelha Portuguesa) staat een ambulance.

Ik stap er binnen en wordt behulpzaam ontvangen.

Ik kan verderopslapen bij de brandweer, maar de mensen van het Rode Kruis zijn zeer gastvrij. Ik kan ook bij hen slapen. Een bed wordt door twee dames van het Rode Kruis keurig opgemaakt.

Eerst was ik mijn kleren. De rest van de middag kijk ik rustig rond in Oliveira.

De huizen zijn van grijze granietsteen.

Het is vandaag eerste Paasdag. Door het dorp loopt een klein groepje met een kruis.

Kinderen met een bel lopen voor de stoet. Elk huis wordt bezocht en gezegend.

Ieder kust het kruis. In elk huis staan hapjes en drankjes klaar. Er wordt vuurwerk afgestoken om het kwaad van boze geesten te bezweren.

Tussen de huizen door kijk in zuidelijke richting uit op de contouren van de Serra da Estrela.

Op deze feestdag is er voor mij geen eten te krijgen.

Ik behelp me met enkele beignets van bacalao (stokvis)

RODE KRUIS

VUURWERKMAN

In een andere kroeg zit ik naast een groepje oudere mannen die genoeglijk keuvelen.

Een oudere man in een net pak vertelt statig verhalen. De kring om hem heen luistert

ademloos en met genoegen. Op een welwillende trage wijze worden verhalen vertelt.

De hiërarchie in de groep lijkt vast te liggen. Er is geen onderlinge strijd maar een genoeglijke plechtige sfeer van bij elkaar schurken.

's Avonds eet ik mijn noodvoorraad op, wat nootjes, melk, koek en een mandarijn.

De mensen vertellen dat er vlakbij een Nederlander woont.

Ik ga bij hem langs. Via een donker paadje kom ik bij een blaffende herdershond.

Er woont een man uit Friesland met zijn dochter. Hij heeft zich gestort op een project voor hulp aan verwaarloosde kinderen.

We praten buiten terwijl het donker en kouder wordt.

De man , 74 jaar, grijze puntsik en een verbeterd gezicht .

Hij vertelt over zijn beladen geschiedenis in Holland, waar hij beschuldigd werd van seksueel misbruik en zijn kinderen uithuis zijn geplaatst. Hier in Portugal wordt hij geboycot door de plaatselijke bevolking. Ik kan niet met deze wild agerende onheilsprofeet praten. Hij zit boordevol frustraties en klampt zich vast aan zijn onbetwistbare gelijk.

Uiteindelijk vertrouwt hij op zijn triomf, die bestaat uit het verslaan van zijn belagers.

In het donker zoek ik met licht van mijn hoofdlamp de weg terug naar het Rode Kruis gebouw. Ik slaap in het magazijn tussen stellages met gesorteerde gebruikte kleding; babies, kinderen, dames, heren.

Maandag 2^e Paasdag loop ik naar Viseu.

Ik voel me heerlijk en ervaar een triomf, nu ik zo'n onbekend traject heb afgelegd.

Onderweg ontmoet ik mensen die op het land werken.

Omhoog de berg over klimmen en weer naar beneden naar de rivier.

Deze dag wil ik eens een stevige maaltijd. Het lijkt niet te lukken tot precies om half twee in Passos De Telgueiros een restaurant opdoemt.

Ik krijg een prima maaltijd voorgeschoteld van soep, rijst met bruine bonen en groenten en vla.

10 km voor Viseu wordt neemt de verkeersdruk toe. Langs de weg staan enkele bouwsels van afvalhout, karton, plastic en golfplaat waar gezinnen wonen en kinderen buiten spelen. Het oude centrum van Viseu is mooi.

Ik kan aankloppen bij de gemeentelijke brandweer of de vrijwillige.

Ik begin bij de gemeentelijke brandweer, die zorgt voor calamiteiten in de stad.

Men staat onmiddellijk voor mij klaar. Ik maak kennis met iedereen in de kazerne.

Er is overdag een arts in de kazerne die met de ambulance meerijdt bij ongelukken.

Ik moet even later verhuizen van de slaapzaal naar een een-persoonskamer omdat men bang is dat ik 's nachts te vaak zal worden gestoord.

In de kazerne met beroepskrachten lijkt alles netter en beter georganiseerd. De mensen zijn belangstellend.

Plots klinkt het alarm. Een wagen moet uitrukken voor een ongeluk. Een brandweerman komt te laat opdagen; de brandweerwagen stuift al de garage uit.

KATHEDRAAL VISEU

WAS-PLAATS

In de stad bezoek ik de oude kathedraal. Aan de kerk is een klooster-omgang gebouwd, waarvan de wanden betegeld zijn met afbeeldingen van azulejos.

Ik sla weer etensvoorraad in bij Pingo Doce. In een telefoonsel bel ik mijn dochter Mirjam en daarna mijn moeder in het bejaardentehuis.

Ma is teleurgesteld omdat ze de Paasdagen geen bezoek heeft gehad.

In de kazerne krijg ik extra voedsel toegestopt, waardoor mijn rugzak topzwaar wordt.

De noordzijde van Viseu is druk tot de kruising met de ring, de IP. Verder loop ik langs de N2 naar Castro Daire.

Deze kazerne is aanbevolen door de brandweer in Viseu.

Bij Almargem geeft de GPS een richting aan, die afwijkt van de N2. Ik loop een bos in via een pad en kom na ruim 2 uur op een weg in de bergen uit. Het is er kaal, ruig met overal grijs graniet en gele brem. Ik klim van 400 naar 900 meter.

Boven lijkt het alsof ik vanuit de hemel over de aarde kijk.

Het nadeel van de GPS is dat hij bij het uitzetten van een route geen hoogte ziet. Ik had verwacht dat de zwaarste klimpartijen achter me lagen, maar hier lijkt het berglandschap ruiger, rotsachtiger, meer ongenaakbaar. Het perspectief is zo wijds, de verhoudingen zijn zo anders, dat ik me er zelf vanaf mijn hoge positie heel klein bij voel.

Het voelt geruststellend te weten dat de GPS mij binnen enkele uren weer naar de bewoonde wereld kan leiden.

Ik voel me vaak sterk, gespierd, als een taaie ezel sjokkend in een vast ritme. Soms overvalt me een lome moeheid, maar blijf stompend traag met moeite omhoog gaan.

Vaak ben ik even later afgeleid en zijn moeheid en ellende verdwenen en loop ik weer in een soepel ritme.

Daardoor neem ik de kortste route die achteraf de moeilijkste blijkt te zijn. Na een zwaar sjouwen over de bergkam daal ik af naar het dorpje Moledo. Ik heb veel zware kilometers extra gelopen.

Enkele mensen, die op het land de grond omploegen, nodigen me uit voor een wijntje.

In de schuur bij de wijn ontdekken we onze gezamenlijk hobby; de muziek.

Samen met accordeon, gitaar, ritme en harmonica spelen we leuk samen.

Ik raak verliefd op deze muziek, waar de accordeon met mooie accoorden in een gedreven ritme de hoofdrol vervult.

De afstand naar Castro Daire is nog 18 km en voor het donker niet meer te belopen.

Bovendien heb ik vandaag al een zeer zwaar traject gehad. In een snelle Audi scheuren we als coureurs door de haarspeldbochten. 3 km voor Castro Daire stap ik uit, maar wordt even later door andere kennissen in een bestelwagen opgepikt en naar Castro Daire gebracht.

Een van hen heeft een restaurant, waar ik iets te eten en te drinken krijg voordat ik naar de Bombeiros ga.

De kazerne ligt midden in het centrum. Het stadje is op een heuvel gebouwd. De wegen slingeren tegen de helling omhoog en in de lussen worden flats gebouwd.

De kazerne is vies, zoals ik vaker meemaak bij de vrijwillige brandweer.

De chauffeur/verpleegkundige van de ambulance kent me al. In de verlatenheid van de granieten bergen reed hij in de namiddag via een slingerweg met blauw zwaailicht aan naar boven.

ZWARE KLIM TUSSEN GRANIETROTS

SAMEN MUSICEREN

Ik zwaaide toen naar hem en keek hem nog lang na. Het was een surrealistisch beeld; de kleine eenzame ambulance met zwaailicht die langs de bergrand kroop.

's Ochtends zwerf ik door het centrum van Castro Daire, om het plaatsje bij daglicht te kunnen bekijken. Het is behoorlijk fris. Diverse mensen kennen de Franse taal, doordat ze vroeger in Frankrijk of Zwitserland hebben gewerkt.

Castro Daire wordt wakker; mensen wachten bij de bushalte, kinderen met boekentassen haasten zich naar school en dringen naast elkaar op de stoep om niets te missen van de gesprekken.

Buiten het stadje ontmoet ik op de verkeersweg een schaapherder. Met zijn stok dreigt hij naar de dieren die te dicht bij de weg lopen.

We kletsen wat, waarna hij vraagt of ik op de dieren wil passen, zodat hij de afgedwaalde beesten aan de andere kant van de weg kan ophalen.

De beesten grazen rustig verder, tot de herder met zijn haks en enkele stenen de minder gehoorzame ploeg ook de weg over drijft.

Om 12 uur passeer ik een restaurant, waar een groepje mensen wacht.

Verder is er onderweg volgens hen niets te krijgen. Bovendien is het eten hier goed.

Klokslag 12 uur gaat de deur open en stroomt de zaal vol.

Ik bestel een medio-dose en krijg deze halve portie zelfs niet op.

Naast me zit een familie aan tafel, met een gepensioneerde kolonel, die als vrijwilliger in Fatima helpt.

Hij vertelt dat jaarlijks op 13 mei veel Portugezen naar het bedevaartsoord trekken.

Ik krijg enige informatie over Fatima en de route.

Omdat de man wat overheersend is naar zijn vrouw en ik er een opmerking over maak, salueert hij voor mij bij het afscheid.

Ik blaas onmiddellijk een reveille op de trompetslang wat enige hilariteit veroorzaakt.

Vandaag kom ik mooie beelden onderweg tegen. Een dorre woestijnachtig stuk met verkeerswegen wordt afgewisseld door een vruchtbare groene vallei, waar mensen op hun veldjes werken.

In de dorpskroeg zit een groep oudere mannen. We hebben plezier met elkaar. Een man met een knoestig bruin-verbrand gezicht waarboven een kromgetrokken vettig hoedje wat olijk enigszins voorover hangt, schatert telkens van het lachen, waardoor de tandeloze ruïne in zijn open mond zichtbaar is .

In een open schuur kijk ik hoe 2 vrouwen stof machinaal versnijden tot poetsdoeken of repen waarvan weer mooie kledjes gemaakt worden.

Bij het dalen naar de stad Lamego kom ik eerst in een nieuwbouw wijk. De brandweerkazerne ligt in het centrum, laag weggezakt achter een straat die veel hoger ligt.

NSTRA SENHORA DOS REMEDIOS

OUDE CENTRUM LAMEGO

De stad lijkt me wat rommelig. Het bouwen in een vallei en tegen heuvels gebeurt op verschillende niveaus. Gebouwen uit verschillende tijdszones staan naast en tegen elkaar. De brandweer stuurt me naar een restaurant waar alle brandgasten korting krijgen; dus ook ik. De volgende ochtend dwaal ik nog een keer door de stad; bezoek de kathedraal, de hoge trappen naar Nstra Senhora Dos Remedios met de azulejos, die omhoog voeren naar de bedevaatskerk.

De kathedraal is een combinatie van kerk en klooster met een binnenhof.

Vanaf Lamego blijft de N2 weg rustig en kronkelt omlaag naar de wijde vallei van de Douro.

De rivierdalen van de Taag, de Zezer en de Douro zijn imposant en bezorgen me een aangenaam gevoel van verwarring. De maten, de verhoudingen ben ik niet gewoon. Boven voor het dal is nog een wijds uitzicht van 360 graden, maar bij het afdalen verandert de diepte en de ruimte. De wijdsheid wordt gevangen in een andere dimensie. Een diep breed dal waar ik bij het vervolgen van mijn reis aan moet ontsnappen.

Aan de andere kant van de brug van de Douro ligt Peso De Regua,

Onderweg kom ik vrouwen tegen, zoals mijn dochter, in allerlei baantjes; als straatveger, als lappenknipper, in bars. Beelden van vrouwen met in mijn opvatting gemiste kansen. Werktuiglijk, leeg, vaak vreugdeloos vervullen ze hun taak. Hun werk is geen kwestie van beperkte intelligentie of capaciteiten, maar het gevolg van minder kansen. Evenals de religie wordt ook de toekomst sterk beïnvloed door de plek waar men geboren wordt.

Peso de Regua doet rommelig aan. Er wordt druk getimmerd aan huizen en wegen. De brandwacht brengt me naar het restaurant van vrienden. In zijn uniform paradeert hij door het plaatsje als een macho. Auto's stoppen voor hem, raampje gaat omlaag en een amicaal gesprek volgt. De mensen van het restaurant hebben vroeger gewerkt in een pizzeria in Monaco. Generaties lang lijken veel Portugezen hun heil te zoeken in het buitenland, zo merk ik op meerdere plekken tijdens deze tocht.

WIJDS UITZICHT

PESO DE REGUA EN DOURO

In verschillende plaatsen staat een beeld van Los Emigrantes. Het drukt de pijn en het verdriet uit van mensen die emigreren om te ontsnappen aan hun lot in Portugal.

In een dependance van het gemeentekantoor mag ik de computer gebruiken van een ambtenaar.

Ik werk mijn mail snel af, want ik bezet de plek van de ambtenaar, terwijl mensen bij de balie wachten om door hem geholpen te worden.

Na het eten en internet en stap ik de bar van de brandweer binnen.

De kazerne lijkt op een museum, een oud statig gebouw. In de garage staan enkele antieke brandweerwagens, terwijl achter glas in een vitrine glanzende koperen brandweerhelmen pronken.

Na een pilsje in de brandweerbar ga ik de stalen wenteltrap af en beland tussen de voertuigen. Tussen een nauwe doorgang naast een brandweerwagen vind ik de deur naar mijn slaapvertrek.

's Nachts gaat een keer het alarm af.

Twee mannen schieten uit hun bed en trekken haastig hun kleding aan. Even later rukt de ambulance uit met gillende sirene.

Na een uurtje is hij weer terug. In het donker stommelen de mannen het slaapzaaltje binnen en kruipen in bed.

De volgende ochtend loop ik naar boven uit het dal van de Douro.

Mijn pad loopt over slingerende wegen ; steeds maar klimmen en dalen over de golvende heuvels. Het wolkendek verandert van wattig wit in zwartdonkere, terwijl ervoor een mist van regenbuien drijft.

Ik doe mijn poncho om en even later weer af. In de poncho zweet ik door de inspanning van het sjouwen, terwijl het buiten droog, maar dreigend is.

Overal zijn mooie valleien met aan de zonzijde hellingen waarop druivenranken staan. Nog heel teer ontspruiten de eerste groene blaadjes in het fragiele gekrulde topje.

Keien muurtjes en olijfbomen houden de aarde op de hellingterrassen vast.

De glooiende helling lijkt op een grote brede trap.

AZULEJO VERVOER VAN PORT

MARIA VAN FATIMA

Rond het middaguur stap ik een restaurant binnen.

Bij een raam heb ik een uniek en groots uitzicht over het landschap. De bieflap met gebakken ei en frites , sla en tomaat smaakt heerlijk.

Deze dag loop ik langs een prachtige route.

In Vila Real loop ik naar de kazerne in het centrum. Zoals in bijna elke Portugese plaats staan de garagedeuren van de kazerne open, terwijl enkele brandweerlieden voor de ingang staan te kletsen.

Ondertussen kunnen zij het gebeuren op straat volgen.

Een oudere vrijwillige brandweerman moet mij verder helpen. De schuchtere man blijft lang afwachend staan voor de dienstdoende commandant. Hij durft hem nauwelijks te storen.

Ook naar mij toe, de vreemdeling, is hij bedeesd onderdanig hulpvaardig.

Pas later wordt hij vrijer naar mij en begrijpen we elkaar. Na deze introductie kan ik me vrij bewegen in de kazerne.

Een brandweerman merkt op dat Portugezen gewoonlijk bruin zijn en Nederlanders wit, maar dat verhaaltje klopt niet bij mij, zo zegt hij. Door het lopen onder de Portugese zon is mijn huid in de afgelopen weken gebruint.

De stad Vila Real past zich aan de moderne tijd aan; er is een voetgangerszone, veel nieuwbouw. Daarnaast zijn er ook veel leuke aparte oude winkels.

In elke stad of dorp zijn opvallend veel kappers.

De toiletten zijn hokjes met verrassingen; vaak smerig; zelden toiletpapier, de bril mist of zit los.

In de kazernes zitten kranen vaak los of knoppen vallen er af.

Bij een wasbak wordt een regelrechte aanslag op megepleegd.

Nadat ik de waterkraan open draai, spuit uit een andere pijp een straal water recht in mijn gezicht.

Wanneer ik naar huis bel hoor ik op de achtergrond Sem, mijn kleinzoon., duidelijk praten met een helder stemmetje. Het is heerlijk om hem te horen.

In de kazerne is ook een grote theaterzaal. Op het podium oefent een dansgroep. Zij moeten de Moulin Rouge uitvoeren. Ze nodigen me enthousiast uit om de repetitie bij te wonen.

Op het podium wervelen ze vrij en bezielt rond.

Ze nodigen me uit om de officiële uitvoering bij te wonen. Ik reken voor dat ik dan al 200km verder ben.

CAN-CAN IN BRANDWEERKAZERNE

KLAROENGESCHAL

Na de repetitie pak ik nog een drankje in de brandweerbar en ga naar bed.

Er is een aparte slaapafdelingen voor mannen en vrouwen.

De mannenafdeling bestaat uit 3 slaapkamers achter elkaar. Ik slaap in de achterste kamer met open raam.

Op de eerste kamer brandt de verwarming in een hoge stand.

Wel ideaal voor mijn natte wasgoed, maar onbegrijpelijk dat mensen in deze warmte kunnen slapen.

Op het moment dat ik in mijn slaapzak kruip, barst er buiten een oorverdovend kabaal los.

De jeugdbrigade van de brandweer heeft repetitie en slaat er lustig op los. De ene helft beukt op de trommels terwijl de andere helft op de klaroenen schettert. Enkelen krommen hun lijf en trekken een voet op om hard te kunnen persen .

Ik probeer op een klaroen te spelen. De ventielen zitten muurvast, wat ook de bedoeling is.

Ik blaas even op mijn trompetslang, die zonder ventielen dezelfde klank geeft.

's Ochtends loop ik door de slaapkamers. Ieder slaapt nog. Vooral in de hitte van kamer 1 wordt lekker geronkt.

In de kazerne krijg ik van de dirigent van de fanfare een herdenkingsvaantje.

Tot Vila Real was het golvend landschap lieflijk en vruchtbaar.

Na de stad volgen onvruchtbare wilde rots- en puinheuveld. De N2-weg is zeer rustig zolang er een IP weg naast loopt.

Vandaag naar Vila Pouca De Aguilar is er nog geen IP en dat is te merken aan de drukte op de weg.

Voor Vila Pouca de Aguilar ontvlucht ik de N2 om een stukje over de Caminho Antigo te lopen.

Na slechts 100 meter beland ik in een totaal andere wereld.

Ezelskarren, vervallen woningen, kleine stukjes grond omzoomd door keienwallen en blaffende honden.

Het weggetje tussen de keienmuurtjes is hobbelig en staat grotendeels onder water.

Om me heen spelen zich prachtige landelijke taferelen af.

In cafe Ferreirinho weet de eigenaar Domingo veel te vertellen over de Caminho Antigo.

Deze stopt hier vanwege de bouw van een enorm viaduct voor de nieuwe IP. (snelweg)

De wandelweg is hier voorzien van rood-gele strepen.

CAMINHO ANTIGO

MAAIEN

De IP wordt aangelegd. Links van mij wordt hij uitgefreesd in de bergwand en overal zie ik stukken van de nieuw aan te leggen weg. De imposante weg vormt straks weer een nieuwe barriere. Het is een belemmering voor de bestaande kleinschalige leefwijze

In Vila Pouca ziet de brandweerkazerne er rommelig uit. Wel is het er gezellig.

Achter de kazerne wordt geoefend voor 25 april, de dag van de revolutie. Ook hier weer een giebelende groep van 30 man, die overdreven stampend marcheert, alsof men oefent voor een operette.

(getuigenissen van een landarbeidster en een landarbeider over de toestand voor de revolutie van 1974. Alcoentre, zo'n 100 km ten noorden van Lissabon - zomer 1976)

"Toen onze werkweek erop zat, moesten we in lange rijen aanschuiven om ons weekloon te gaan afhalen bij de opzichter. Als je niet beleefd genoeg was of niet vlug genoeg wegging, trok hij een deel van de biljetten uit je handen terug.

"Wij hadden wel een minuscuul stukje land dat we zelf konden bebouwen, als aanvulling voor ons loon als landarbeider. In het jachtseizoen reed de graaf er echter dikwijls met zijn paarden overheen. Zélf mochten we de konijnen die onze groenten kwamen opeten niet schieten, op straffe van verwijdering. De jacht ging voor alles."

Zo waren de verhoudingen op het Portugese platteland voor de revolutie.

De dictatuur van Salazar, ingesteld in 1926, had er de Tweede Wereldoorlog overleefd en bleef gehandhaafd tot hij in 1968 de fakkel doorgaf aan zijn opvolger Caetano. Beiden heersten door middel van de gehate geheime politie PIDE. Naast de middeleeuwse toestanden op het platteland toonde de koloniale politiek van Portugal evenzeer dat het regime de vooroorlogse mentaliteit overleefd had. In tegenstelling tot alle andere Europese landen had Portugal zijn kolonies niét onafhankelijk verklaard. Het leverde hen een geldverslindende guerrillaoorlog op, vooral in Mozambique en Angola.

Gastvrij wordt ik uitgenodigd door de brandweercommandant voor een etentje.

In een bouwvallig vertrek heeft men enkele konijnen gevild. De brokken vlees koken in een grote pan met rijst, groenten. Het wordt later gemengd met konijnenbloed. We scheppen royaal op en eten het met schijven aardappel. Natuurlijk wordt er wijn gedronken. Het smaakt heerlijk. Het lijkt op hachee.

Na afloop komt el Commandante met een pastei van wilde vogels. Deze is taai en zit vol scherpe splittertjes.

El Commandante toont zich gul met dit speciale gerecht. Hoewel het niet te vreten is, knik ik dankbaar, terwijl ik een mogelijkheid zoek om deze brok ellende te dumpen.

KONIJNENSTOOFPOT

CHAVES

WEEK 5 (22 april – 28 april) VILA REAL – CEA

VILA POUCA DE AGUIAR –Cidadelh-Sabroso-Oura-Redial-Vidago-Vila Nova da Velga

CHAVES – Outeiro de Seco-Vilarelho da Raia-Rabal-Tamaguel-Mourazos-Tamagos

VERIN – Monterrei-Estevesinos-Viladerrei- Trasmiras-Lobaces-Zos-Boado-Xinzo de Limia

SANDIAS – Allariz-Taboadela

ORENSE – Mandras

CEA

LAXE- Taboada-Margarid-Silleda

8 uur 's ochtends vertrek ik. Zachtjes sluip ik over een loeiheet slaapzaaltje, waar ieder nog in diepe slaap is.

Ik wandel over een zandpad langs de N2. In de wijde omgeving klinken regelmatig explosies. Op deze eerste Zondag na Pasen loopt in een dorp een groepje rond met een bel, wijwatervat en een kruis. Ieder huis wordt bezocht. Men vraagt of ik het kruis wil kussen. Ik loop een eindje met het groepje mee naar het volgende huis, waar ik eten van de barbecue krijg aangeboden.

Ik loop door een gebied met bergen. Het geeft mij een gevoel van ruimte.

Ik kan ver kijken en voel mezelf weer nietig in dit grootse landschap.

Tegelijk voel ik me gelukkig en sterk. Misschien is het mijn innerlijke toestand die alles mooi maakt.

Het einde van mijn tocht komt in zicht. Santiago nog slechts 270 km.

Zonder duidelijke planning vooraf komt dit goed uit. Deze tocht heeft een kalme cadans van dag en nacht, slapen en wandelen.

De tocht wikkelt zich vanzelf af met het karakter van tijdloosheid en tijd hebben; alles laten gebeuren.

Het is een tocht met veel kleine verrassingen, ontmoetingen.

Er is meestal sprake van een ongekend grote gastvrijheid.

Brandweerkazernes vormen bakens. Slapen, gezelligheid en meedenken.

In een cafe krijg ik koffie en een lolly aangeboden met een afbeelding erop van FC Porto.

De club met de Nederlandse trainer Co Adriaans is landskampioen geworden.

Chaves kondigt zich lang tevoren aan. Vanuit de bergen doemt de stad ver beneden me in het dal op. Het is een mooie oude stad met rommelige stukken.

Voor een rotonde praat een man vanuit zijn langzaam rijdende auto tegen mij.

Hij knalt op zijn voorligger wanneer deze plots stopt. Ik loop door met het schuldige gevoel dat ik de oorzaak ben.

In de nieuwe brandweerkazerne is een vrouwelijke wachtcommandant. Ze merkt op, dat in mijn aanbevelingsbrief de stempel ontbreekt en informeert naar mijn slaapgerei.

Een collega Luis, een Portugees die samen met zijn ouders is opgegroeid in Amerika, neemt me mee.

Tot mijn verbazing wordt ik na deze kritische kennismaking naar een zeer luxe kamer gebracht.

Splinternieuw met badkamer, speciaal voor gasten.

Ik bekijk de stad.

Rond de Ribeira Tamega staan prachtige huizen in fraaie kleuren, kerken en winkeltjes.

In een cafe krijg ik een smerig prakje eten voorgeschoteld door een vadsige lepe kokkin.

Na Chaves volg ik een route over kleine wegen met behulp van mijn GPS.

Onmiddellijk kom ik weer in een oude wereld van bouwvallige stenen huisjes, smalle kronkelige ruw geplaveide steegjes, ezels die geduldig een kleine kar trekken en mensen die altijd in een traag tempo werken..

Plots houdt de nostalgie op, omdat ook hier de IP door het oude land wordt aangelegd en even verder een nieuw groot handelscentrum wordt gebouwd.

Hier vindt een tijdschok plaats en botsen de verhoudingen door het enorme verschil in schaalgrootte.

Het trage lichte trippelen van de ezels die hun weg tussen de stenen zoeken staat in contrast met het leger van imposante bulldozers en kranen die woest grommend de grond doen trillen en hun weg erdoorheen ploegen.

OUDE WERELD

GRENS PORTUGAL SPANJE

Even na Vilarelho da Raia passeer ik de Portugees-Spaanse grens.

Op de kruising bij de grens sjokt een donkerbruine muilezel die een karretje trekt me tegemoet. Op het karretje zit de baas, verscholen onder een breedgerande hoed.

Hij is onderweg met wat voer naar zijn 2 koeien, die verderop bij een beek staan.

De klok moet weer 1 uur vooruit. Verin is al zichtbaar door het kasteel in de verte boven op een berg. Ik loopt via paden naar de verkeersweg N-532.

Het is erg warm om in de middaghitte langs de onbeschutte weg te lopen..

Ik kom enkele bordjes tegen met de aanduiding van de pelgrimsroute, maar de route loopt raar, dus volg ik even later weer de verkeersweg.

Even voor Verin schuif ik aan bij mannen die in de schaduw met elkaar kletsen .

Veel mannen uit deze streek hebben zo'n 20 jaar in Duitsland gewerkt, sommigen ook in Nederland of dicht bij de Nederlandse grens.

Het duurt even voor ik van mijn gebrekkige Portugees kan overschakelen naar het Spaans.

Ik gebruik veel routinewoordjes die ik bijna automatisch in elk gesprek gebruik. Ik moet weer opnieuw geprogrammeerd worden.

Verin heeft het karakter van een grote stad.

Druk verkeer, allerlei soorten woningen waaronder veel grauwe flats, afgewisseld door bouwvallige leegstaande panden.

De herberg voor pelgrims ligt dicht bij de Rio Tamega , die ook door Chaves stroomt.

Voor pelgrims staat een mooi gerestaureerd oud granieten gebouw gereed. Vandaag is het gesloten.

Ik vraag de burens om raad. Een passerende politieauto stopt.

Heel behulpzaam bellen zij de Proteccion Civil, die even later met een jeep aan komt rijden.

In de herberg is bijna alles volautomatisch.

Elektriciteit, water enz werkt met foto-elektrische cellen.

De man van de Proteccion zorgt ervoor dat alles weer werkt.

Als ik weg wil om te eten, kan ik de deur sluiten en hem daarna bellen op een gratis nummer.

Na mijn slechte ervaring gisteren met eten laat ik me nu beter adviseren.

Ik kan pas om 21.00 u in het restaurant terecht. Tot die tijd ga ik het stadje bekijken. Eerst koop ik wat eten in en zoek een plekje op een centraal pleintje waar deze avond een visitesfeer hangt.

Terwijl de zon langzaam achter de huizen verdwijnt spelen kinderen op het plein, wiegen moeders hun baby's, kijken naar andere baby's en praten over hun baby's.

Opa's en Oma's willen ook van de partij zijn, knuffelen hun kleinkinderen en vreten ze bijna op.

Het is donker wanneer ik weer naar de herberg ga. De deur heb ik niet afgesloten. Met een stukje karton heb ik het slot vergrendeld. Met een por vliegt de deur weer open. Ik kan kiezen uit 24 bedden. Voor alle zekerheid zet ik de wekker.

Het daglicht komt hier bijna niet binnen.

Ik moet nu beslissen welke route ik naar Compostela neem. Voor zover ik weet zijn er niet overal refugio's, dus misschien heb ik mijn tentje nodig.

Een route loopt via Laza. Die heb ik in 2002 al gelopen.

HERBERG VERIN

HERBERG SANDIAS

Portugal ligt achter mij. Ik heb er een prima gevoel over. De afgelopen weken heb ik veel gezien. Om dit weer terug te halen heb ik de foto's, de beschrijving en de kaart nodig.

Wat mij elke keer weer verrast is de snelle vertrouwdheid met elkaar.

Talrijke ontmoetingen voelen warm, dichtbij en echt.

De tocht is een fase van zes weken alleen zijn, los van thuis. Daarin ervaar ik iets van mezelf, wat samen thuis anders is.

Het heeft elementen van rust en verdieping.

Op zekere momenten doorpakken, afzien en dat accepteren wat voor me ligt.

Ik merk een vertrouwen in mezelf, maar ervaar ook de betrokkenheid en zorg van mensen die ik ontmoet.

Ik hoop dat mijn partner deze tijd ook ervaart als verrijkend en voor haar meer betekent dan alleen een periode zonder mij.

Voor de herberg staat een verkeersbord waarop het bord naar Monterrei de andere kant op wijst als mijn GPS. Na twee uur lopen ontdek ik dat mijn GPS de bergrug heeft genegeerd; een niet te overwinnen barriere naar Monterrei. Gelukkig krijg ik een lift terug naar mijn vertrekpunt..

Het is erg warm. In het dorpje Estivadas is het erg druk in een restaurant langs de weg.

Alle plekken zijn bezet en de serveersters sjouwen druk rond met dienbladen vol dampende schotels.

Na geduldig wachten krijg ik een schaal vol vlees, aardappelen en grove groenten.

Verschillende soorten worst en zelfs varkensoren. Het kost me moeite om deze hoeveelheid zware kost op te eten. Het smaakt prima.

Wanneer ik wil opstappen wordt ik uitgenodigd door enkele Spaanse mannen, die regelmatig wandelen o.a. naar Compostela. Het is gezellig samen.

Door de bergen loop ik naar Xinzo de Limia, een vrij grote plaats, waar de pelgrimsroute doorloopt en ook overal staat aangegeven.

In Sandias staat een herberg.

Ik ben inmiddels doodmoe en verwacht dat Sandias elk moment kan opdoemen. Het kleine dorpje laat op zich wachten en wanneer ik er binnen strompel ben ik stuk.

Het laatste stuk stomp ik gedachteloos door.

In een cafe van Sandias ligt de sleutel van de refugio. De dochter van de kroegbaas beheert de herberg. Ik heb het idee dat hier praktisch geen pelgrims komen.

De vrouw reageert chagrijnig.

De herberg is een moderne vierkante doos en van binnen zeer luxe.

Ik kan weer kiezen uit 24 bedden.

De volgende ochtend vraag ik om een extra rustdag.

Ik moet daarvoor naar het gemeentehuis, waar de 3 aanwezige vrouwelijke ambtenaren allen de krant lezen.

Mijn pelgrimspas wordt gekopieerd en men belt op. Met een ambtenaar loop ik naar het café, waar ik de sleutel moet afgeven.

Ik loop terug naar Xinzo de Limia en probeer onderweg een lift te krijgen.

Bij een afgraving stopt een stuk verder een auto, die heel lang op me wacht.

Ik krijg een lift van een vrouw, die voor fysiotherapie naar Xinzo moet en intuïtief stopte omdat er iets in mij was wat bij haar goed overkwam.

Na afloop van de fysiotherapie kan ik mee terug, maar ik wil deze dag in het stadje blijven.

Op internet zoek ik contact met mijn dochter en schoonzoon. Via internet proberen zij een goedkope terugvlucht te vinden.

Op 6 mei kan ik met Iberia naar Madrid en met Transavia naar Schiphol.

Zo heb ik nu de tijd om kalm naar Compostela te lopen en misschien nog een afronding naar Fisterra maken.

Ik kom een oude schoenmaker tegen, die zeer kritisch mijn bergschoenen bekijkt.

Het bovenleer hoort volgens hem op de onderzool te worden gestikt en niet met een rubber rand geplakt te worden. Met zijn parapluie als aanwijzestok wijst hij naar de foute onderdelen.

Omstanders reageren vermaakt.

Een man brengt me naar het hotel van zijn zwager, waar ik kan eten.

Het is er redelijk druk rond etenstijd. De zwager probeert me de hele menulijst aan te prijzen maar ik houd het bij menu del dia, buen y barato.

Glimlachend geeft hij de bestelling door.

De wijn met casera brengen me in een wat soeziger stemming.

Op een pittoresk pleintje zoek ik een plekje in de schaduw van de bomen. Op de bank val ik in slaap.

Tot nu toe heb ik gelopen zonder tijdsdruk en gevoel van tijd.

Wel had ik het gevoel dat Spanje ver weg lag. Ongemerkt heb ik waarschijnlijk flink doorgelopen. De eerste dagen in Gallicie voelen minder warm en meer formeel aan als de spontane adoptie door mensen en Bombeiros in Portugal.

Mijn bus naar Sandias vertrekt pas om 7 uur 's avonds. De fut is er vandaag uit; loom slenter ik door Xinzo, lees wat in de bieb en maak gebruik van internet.

In Sandias loop ik naar de bar voor de sleutels.

De eigenaar wijst me erop, dat de huizen achter de bar de moeite van het bezichtigen waard zijn. Ik kijk er rond en het is de moeite waard, oude granietstenen Gallicische woningen. De vrouw, die even later binnen komt, is nog even chagrijnig en zegt dat ik de volgende ochtend niet voor half negen de sleutels kan inleveren, omdat dan de bar open is.

's Ochtends leg ik de sleutels vroeger naast de krant op de vensterbank.

De ochtendnevel voelt waterkoud aan .

Enkele kilometers voorbij Sandias staat de Camino aangegeven.

Leuke paadjes kronkelen omhoog en omlaag door bossen en landerijen.

Een groep mensen dromt bij elkaar rond een ambtenaar van de gemeente.

Ieder moet na legitimatie zijn handtekening op een lijst zetten.

Op een satellietkaart staat het gebied aangegeven wat ze met elkaar moeten schoonmaken, tenminste zo begrijp ik het.

Het pelgrimspad loopt ver omlaag naar Allariz.

De entree van Allariz bestaat uit een luxe nieuwbouwwijk waarna ik beland in een mooie oude kern.

De oude steegjes zijn geplaveid met grove keien met over het midden granieten platen waaronder de waterafvoer loopt.

Vandaag is de pelgrimsroute mooi en gevarieerd. De paadjes leiden telkens naar nieuwe verrassingen. Vanuit de hoogte overzie ik een wijds panorama met ergens in de verte mijn bestemming, Orense.

DIEP BENEDEN LIGT ORENSE

SPAANSE FANS

Bij een afdaling over een modderig pad, rolt er voor me midden op het pad een donker zwijntje in de modder. Hij knort verschrikt en springt omhoog uit de holte van het pad en schiet de struiken in.

Tijdens het lopen fantaseer ik over de aankomst op Schiphol, waar ieder met Sem op me wacht. In gedachten gooi ik mijn pet hoog in de lucht waarna ik Sem heerlijk knuffel. Ik glunder bij het besef dat deze tocht prima verlopen is. Ik ben huiverig, dat dit eufore gevoel stopt in de alledaagsheid van thuis. We hebben wel een leuk vooruitzicht, doordat we ruim 2 maanden op een camping in Frankrijk werken.

Na een weg omhoog stap ik om half zes het Convent van San Francisco, de herberg, binnen. Het laatste stuk naar de herberg in Orense voert langs een saai industrieterrein waarna ik als een vreemde rugzakker plots overspoeld wordt door de drukte van een grote stad.

Wel herken ik dit stuk nog uit 2002.

De beheerder, afkomstig uit Almeria, verwelkomt me hartelijk en heeft lekkere hapjes klaar staan.

In de herberg is nu meer drukte als 4 jaar geleden.

Ik ontmoet voor het eerst tijdens mijn tocht andere pelgrims.
 Het zijn allemaal mannen waaronder 8 Spanjaarden en een Fransman.
 In Orense komen de pelgrimsroutes via Verin (doorgang vanuit Portugal) en de Ruta de La Plata (vanuit Sevilla) samen.
 De andere pelgrims lopen allen de Via De La Plata.
 Na wat gebabbel en een douche loop ik naar beneden naar de kathedraal.
 Het is warm in de stad.
 Mensen gaan uit en zitten aan tafeltjes in de straatjes rond de kathedraal.
 Daarna ga ik naar de bar van Paco.
 Hij kent me nog van 2002 en is nog even uitdagend leuk.
 Paco spreekt goed Duits en stelt me voor aan vrienden die ook in Duitsland gewerkt hebben.
 De maaltijd is pas om 21.30 beneden in de kelder.

Het besef van het eind van de tocht betekent al dat de landing naar het slot van deze tocht wordt ingezet.

Ik vraag mezelf af wat ik hierna zal gaan ondernemen. De afgelopen jaren heb ik meerdere Compostela varianten gelopen. Een tocht betekent het aanboren van energie, het benutten van slapende krachten. Het was een zware tocht, maar het voelt zo goed.

Het is alsof mijn lichaam op zijn top draait.

Andere jaren waren de ervaringen met andere pelgrims vaak zeer speciaal. Nu heb ik dit nog niet.

Vrijdagavond slaap ik in de herberg van Cea.
 Ook in dit oude dorpje is een granieten gebouw verbouwd tot een prima herberg.
 Vanuit mijn bed kan ik door het glazen dak de sterren zien.
 De herberg loopt vol. 2 Fransen, 1 Duitser, een groep fietsers uit Viseu en een groepje jongeren uit Orense. Er heerst een gezellige sfeer.
 De hospitalero leidt ons rond door het dorp.
 Het dorp is bekend vanwege het speciale brood wat er op houtvuur wordt gebakken.

PAN DE CEA

JULIO-BORIS-ANDRE-MANUEL-XESUS

's Avonds eten we in het dorp. Ik trek op met een accountant uit Vancouver. Hij heeft problemen met zijn hart.
 Dit wordt zijn laatste tocht. We filosoferen over de zin en betekenis van de camino.
 Door de camino heeft hij leren waarderen wat hij thuis allemaal heeft.
 Het zijn leuke gesprekken in een gezellige sfeer.
 Met mijn hoofdlamp dwalen we door het duistere dorpje en vinden de herberg weer.
 In de herberg zit de ploeg uit Viseu rond een grote tafel. Ik word door hen uitgenodigd en krijg weer een portie eten uit de grote pan.

De volgende ochtend sluit ik me aan bij het groepje uit Orense.

Hopman Manuel, 64 jaar, commandeert het ploegje met een imponerende stentorstem.

Het groepje jongens van 13 tot 16 jaar loopt in enkele dagen naar Silleda, om later nog eens het stuk tot Compostela te doen.

Met takken als wandelstok, wiebelende rugzakken, trainingsbroek en lichte schoenen gaan Julio, Boris, Andre, Manuel en Xesus op stap.

Het wordt een zware dag. De jongens hebben geen vast ritme. Van snel lopen kunnen ze plots overschakelen naar moeizaam klagend sjokken.

Manuel wijst alles aan en legt uit, terwijl het niemand boeit. Toch accepteren ieder zijn autoriteit.

Ik blijf bij de achterblijvers, die steeds meer klagen en kreunen naarmate de dag vordert.

Ik merk dat het voor mij ook zwaar is om zo verbrokkeld te lopen.

Rond 7 uur strompelen we de herberg in Laxe binnen. .Ook hier een gebouw waar geen hospitalero is, maar waar alles volautomatisch is.

Enkele jongens lijken er slecht aan toe te zijn. Ik kijk hun benen en voeten na en tot mijn verbazing is alles gaaf. Hun kuitspieren zijn overbelast en erg pijnlijk.

In de herberg slaap ik op een kamer met Lars, de Duitser, Claude en Bernard.

Lars is leraar Spaans, Claude een gepensioneerd commissaris van politie uit Perpignan en Claude is gepensioneerd treinmachinist.

Het drietal trekt met elkaar op.

Ze proberen een ander groepje van 3 Spanjaarden te ontvluchten, die even later de herberg binnenstappen.

Sinds Orense zit ik weer in het bekende pelgrimsgebeuren.

De ochtend begint met het onrustig geritsel van mensen die vroeg willen vertrekken om de hitte van de middag te vermijden. In de praktijk is het meestal een soort wedstrijd om vroeg aan te komen in de volgende herberg.

In de afgelopen 4 jaar zijn er veel herbergen bijgekomen, waardoor men nu overal wel goed terecht kan.

De pelgrims lopen van herberg naar herberg volgens een vaste route.

WEEK 6 (29 april - 5 mei) LAXE – SANTIAGO

*SANTIAGINO – Susana**SANTIAGO DE COMPOSTELA**NEGREIRA**OLVEIROA**FINISTERRA**SANTIAGO DE COMPOSTELA*

Vandaag loop ik weer heerlijk alleen in mijn eigen ritme.

Vandaag 34 km naar Santiagino voorbij de Rio Ulla.

Een wortelkanaal is ontstoken en begint wat op te spelen.

In Silleda verwen ik mezelf met koffie en 2 heerlijke gebakjes.

Ik stel mijn middageten uit tot even over half twee in de hoop dat ik nog ergens kan aanschuiven voor een warme maaltijd.

Ik loop al een poos over een bospad waar niets is, tot net even over half twee een bord naast het pad staat met een pijl naar een restaurant.

Na het middagmaal met rode wijn zwalk ik weer even , maar na een half uur is alles weer helder.

De herberg in Santiagino moet na de klim omhoog uit de Ullakloof zo verschijnen, maar ik ontdek niets.

Vlak voor de herberg vraag ik mensen de weg en wordt uitgenodigd. Op hun terras krijg ik een wijntje.

Even later komen het groepje Spanjaarden langs.

Ze zijn vroeger vertrokken en begrijpen niet hoe ik zo snel kan zijn. Ze vragen achterdochtig of ik de bus genomen heb.

ULLAKLOOF

ENTREE SANTIAGO DE COMPOSTELA

De volgende ochtend vertrek ik samen met Lars om 7 uur voor het laatste stuk naar Compostela.

Het is een mooie route. Tegen 11.00 u lopen we door de oude stad naar de kathedraal van Santiago.

We halen de Compostela in het pelgrimskantoor en ontmoeten allemaal bekenden.

De pelgrimsmis is rommelig.

4 jaar geleden zat ik vooraan met Luis en werd geraakt door de ceremonie. Nu is er veel rumoer van rondlopende toeristen.

Een lijst met nationaliteiten van pelgrims en hun startplek wordt voorgelezen.

Een Hollandse pelgrim heeft gelopen vanaf Tavira, zo hoor ik mijn tocht door de priester verkondigen.

Tijdens de mis komt een delegatie van de Seat Automobiellclub. Zij zijn met klassieke Seat auto's naar Compostela gereden. Het plein voor de kerk staat vol Seats auto's. Tijdens de mis bieden zij de priester een mand met cadeaus aan.

Opzij in een biechtspoel valt het licht op het gelaat van de oude biechtvader.

Voor zich heeft hij een opengeslagen missaal.

Toeristen lopen voor hem langs lopen en gluren nieuwsgierig bij de oude man binnen.

Onvermijdelijk leg ik bij dit beeld een link naar het red light district

In de kerk ontmoet Lars bekenden van de Ruta de la Plata.

Er wordt onderling geregeld waar we kunnen slapen.

Het is vandaag 1 mei en sommige pensions zijn gesloten, terwijl er veel toeristen zijn.

We eten 's middags en 's avonds een menu; Lars, Claude, Bernard en ik.

Lars is een wat schuchtere Duitser, die nu zijn tweede tocht maakt.

Bernard, de gepensioneerde politiecommissaris is behulpzaam en regelt alles.

Claude, de gepensioneerde treinmachinist is een wat frêle teruggetrokken figuur met een Don Quichote baardje en bergt in zijn rugzak aardig wat cosmetische verzorgingsproducten.

Lars en ik slapen in een prima pension voor € 18,- de man.

Dinsdag ochtend ontmoeten we elkaar op het plein voor de kathedraal en lopen naar Negreira.

Ik herken de route nauwelijks van mijn vorige tocht in 2002. Er staan veel nieuwe huizen en misschien heb ik de eerste keer anders gelopen.

In Negreira eten we wat in een bar, waar ik een gemeentebestuurder ontmoet waar ik 4 jaar geleden feest mee gevierd heb. Erg leuk om herkend te worden en oude verbindingen te vinden.

SANTIAGO DE COMPOSTELA

HERBERG OLVEIROA

Even later ga ik tijdens het wandelen enorm transpireren en voel ik me dizzy.

Bernard veronderstelt dat de suikerspiegel ontregeld is. Even later is het weer voorbij.

We bellen vanuit een telefooncel naar huis.

Claude komt boos uit de cel. Hij moet eerder naar huis, omdat zijn zoon zaterdag zijn verjaardag viert.

Zijn vrouw wordt erg boos als hij niet zou komen.

De twee Franse mannen zijn solidair met elkaar en besluiten de volgende ochtend terug te gaan.

Dit is voor hen de tweede keer, dat hun doel Fisterra niet bereikt wordt.

Lars wil 's ochtends vroeg vertrekken, 6.00 uur.

We lopen 37 km en bereken Olveiroa om half drie.

Tijdens de wandeltocht praten we over allerlei zaken uit ons leven; best fijn.

Lars moet bij het dalen voorzichtig zijn vanwege knieproblemen, maar soms gaat hij van zeer traag naar erg snel.

Vlak voor Olveiroa gaat hij in de spurt om nog voor een andere pelgrim de herberg te bereiken. Het heeft voor mij iets onrustigs.

Vandaag hebben we een erg mooie route gelopen, met weinig verharde wegen.

De herberg gaat pas om 4 uur open. In het zonnetje kunnen we lekker bijkomen en onze kleding wassen.

De hospitalero Poeri herkent me onmiddellijk van de vorige keer.

Ze vindt me magerder geworden, terwijl ze zelf dikker wordt.

Ik moet goed eten, zo waarschuwt ze me.

De herberg loopt snel vol. De meesten zijn van plan om de volgende dag naar Fisterra. Te lopen.

Enkelen gaan naar het meer noordelijk gelegen punt Muxia.

In de kroeg herkent de waardin me vaag, maar een scheel kijkende klant met een armstomp komt direct op me af, omhelst me en klopt enthousiast met de stomp op mijn rug.

Het is de man die 4 jaar geleden de muziek van de harmonica gezellig vond.

Morgen is de laatste etappe van deze speciale pelgrimstocht. Ik denk onderweg aan thuis met allerlei kleine dingen; Sem die bij elk vliegtuig in de lucht wijst en roept "Opa" en nu elke ochtend op de aftelkalender kijkt wanneer ik uit het vliegtuig kom.

Mirjam, Joris, Sander, Julia. Straks een leuke tijd in Frankrijk op de camping, de muziek, klusjes.

Poeri heeft een grote pan soep gemaakt. De herberg is vol en we zitten allen rond een grote tafel, allerlei nationaliteiten, verbonden met elkaar. Het is een gezellige groep.

Voor het laatste stuk vertrekken Lars, Yuji, de Japanner en Robert, de Franse marineman samen.

Bij de splitsing gaan Lars en Robert naar Muxia en Yuji en ik naar Fisterra.

Yuji heeft veel bagage bij zich met diverse camera's. Hij sjokt wijdbeens als een sjerpa met een zware grote rugzak. Hij lijkt weinig tempo te hebben, maar gaat toch snel, waarschijnlijk neemt hij geen pauzes, behalve voor het fotograferen.

Het is een mooie route en ik loop gemakkelijk.

Ondanks dreigende wolken en een regenvoorspelling blijft het droog. Tussen de bergen verschijnen stukjes van de oceaan.

Dan komt alles wat zich verscholen heeft gehouden als een compleet perfect panorama tevoorschijn; bergen, wolkenpartijen, het glanzend wateroppervlak en het haventje van Cee met op de voorgrond de diepgele brem.

's Ochtends wordt ik wakker in het stapelbed van een overvolle herberg in Fisterra.

Het stinkt verschrikkelijk. Iemand heeft de ramen dichtgedaan. Ik ontmoet Rob, een fietser uit Nederland, die mij gesproken heeft in de Bieb van het Genootschap in Utrecht. Hij heeft last van ernstige huidinfectie en blijft nog een dag langer om de huid te laten herstellen.

De avond ervoor ben ik niet naar de kaap geweest om volgens pelgrimsgewoonte de zon te zien ondergaan en het eind van de tocht te beleven.

's Ochtends wandel ik alleen naar de kaap, waar het nu zeer rustig is.

Ik zoek een plekje voor de bronzen schoen op een rotsblok en mijmer terwijl ik over het oneindige wateroppervlak staar. De glanzende zon, uitvarende bootjes, de baaien langs de kust.

Zou ik in de oude tijd met de kennis en de beperkte middelen van toen ook meegevaren zijn naar het einde van de wereld ?

De bus maakt een lange omweg van Fisterra naar Santiago, waardoor de terugreis op een excursie lijkt. Na 2 ½ uur stap ik uit op het busstation aan de oostkant van Santiago. Er is in de buurt een refugio in een nieuwe wijk, verborgen achter een uitgegraven stuk heuvel. Daarna loop ik naar de kathedraal om te bidden voor ieder die ik ontmoet heb tijdens mijn tocht.

Ik heb een lijstje met namen van mensen die me onderweg geholpen hebben. De kathedraal is een plek waar ik hen in gedachten bedank en waar ik vraag hen te beschermen. Voor sommige mensen heb ik speciale wensen. Ook familie en vrienden in Nederland passeren de revue.

Mijn geloof is niet zo diep en de kathedraal is voor mij een imponerend pronkstuk ter meerdere glorie van de clerus. Toch hebben heel veel mensen die ik ontmoet heb veel steun aan hun diepe geloof. Vanuit dat respect wil ik voor hen bidden.

Ook dank ik voor alle goede dingen tijdens deze tocht, de diepte van beleven, het mogen kijken in een unieke wereld, het enorme en heilzame aanpassingsvermogen zowel mentaal als fysiek.

ROUTE VAN TAVIRA TOT COMPOSTELA

In het donker sta ik op tussen de rijen stapelbedden.

Bij het vertrek wek ik zachtjes een Duits meisje in het bed naast me.

In het donker loop ik door Santiago naar het verlaten busstation. In de bus ontmoet ik Carol, een Amerikaanse vrouw die in Yellowstone Park woont en werkt.

Ze is vol van haar voettocht vanaf St Jean Pied De Port.

Ze had mij eerder gezien bij de kathedraal en in haar dagboek geschreven: ‘Dit is een echte pelgrim.’”

We hebben goed contact en zetten ons gesprek voort tijdens de vlucht vliegtuig naar Madrid.

Op het vliegveld van Madrid nemen we afscheid; Carol vliegt naar New York vanuit gebouw 4 en ik moet met de bus naar gebouw 1 waar ik met Transavia naar Schiphol reis.

In de aankomsthal op Schiphol wachten Sem, Julia, Mirjam en Joris.

Sem heeft even tijd nodig, zoekt eerst de vertrouwdheid van Joris en Mirjam, maar laat op zijn eigen manier voelen dat hij het heerlijk vindt dat Opa er weer is.

Enkele uren later overlijdt de moeder van Julia.

TERIE LEIJES

OISTERWIJK